Dvojna številka - Cena 40 lir

Poštnina plačana v gotovini

Sped. in abbon. post. - II Gruppo

Katoliški GLAS

Uredništvo in uprava: Gorica, Riva Piazzutta štev. 18
Poštno ček. račun: štev. 24/12410

Cena: Posamezna štev. L 25
Naročnina: Mesečno L 110
Za inozemstvo: Mesečno L 190

Leto VI. - Štev. 15 | Gorica - 15. aprila 1954 - Trst | Izhaja vsak četrtek

KRISTUS JE VSTAL - ALELUJA!

Pozdravljeno, ti srečno velikonočno jutro, ki si s prvimi žarki vstajajočega sonca pozlatilo grob našega Zveličarja! Strmelo si v čudo, ki ga zemlja ni še videla. On, ki je še pred tremi dnevi bil izvržek človeštva, mož bolečin, ki je ves razbičan, s prebodenimi rokami in nogami in z odprto levo stranjo bil položen v ta kamniti grob — je vstal! Ni več izraza bolečine v njegovem obličju, ni smrtne utrujenosti v njegovih udih. Svetlejši od sonca je njegov obraz, rane na rokah in nogah žarijo kot rubini. Dopolnjena je velika naloga odrešenja, v blaženem poveličanju je prejelo sveto telo svoje zadoščenje. Nebo in zemlja se radujeta z Njim, v sveto velikonočno jutro odmeva spev odrešenega človeštva.

Zakaj si žalostna, Magdalena? Zakaj pretakajo solze tvoje oči? Ali ne vidiš radostnega jutra okrog sebe? Pogreznjena v svojo neizmerno bol hitiš proti grobu. V rokah nosiš dragocena mazila, da bi z njimi mazilila Njega, ki ga ljubiš bolj kot svoje življenje. Tvoja edina skrb je, kako boš dospela do Njega. Tvoje roke so prešibke za ogromen kamen, a tvoja ljubezen je močnejša kot smrt.

Ob grobu strmiš in gledaš: kamen je odvaljen, tvojega Gospoda pa ni nikjer. Prikazen angela te ne pomiri, še vrtnarju odgovarjaš pogreznjena v svojo bolest: »Če si ga ti vzel, povej mi, kam si ga položil.«

Tedaj razsvetli temine tvoje duše velika svetloba!

»Magdalena!«

Sonce na nebu je obstalo, ptiči so umolknili, vse razkošno cvetje tvoje dežele se klanja tebi, presrečna.

»Magdalena!« odmeva klic ljubezni v velikonočno jutro.

Neizmerna radost prešinja tvoje telo. Blaženstvo nebes te objema, ko klečiš pri nogah svojega Gospoda in tvoje ustnice izgovarjajo najslajše ime —

»Rabbi!«

»Ne boj se, Magdalena, ne boš me več izgubila. Hiti, povej apostolom, da sem vstal!«

Srečno velikonočno jutro, ki si bilo priča teh velikih dogodkov!

Vsem dragim bralcem, sotrudnikom in prijateljem želimo, naj jim od smrti vstali Odrešenik prinese miru, ljubezni in sreče.

Gorica, Velika noč 1954

UREDNIŠTVO IN UPRAVA

VELIKONOČNI DAN

Ko se je bila Marija, potem ko so Zveličarja položili v grob, vrnila na svoj dom na gori Sion, ni niti najmanj dvomila, da bo njen do smrti mučeni Sin tretji dan zopet vstal iz groba k novemu življenju. Vendar je težila njeno dušo težka bolest in neizmerno sočutje do božjega Sina, ko je z grozo pomislila na vse strašne dogodke, ki jih je doživela v zadnjih urah. Njeno nežno srce je bilo kot raztrgano od strahu, groze in bolečin, in bila bi gotovo umrla, če bi je ne bila neka višja moč obdržala pri življenju. Še vedno je dvomila, ali sploh živi ali ni morda že umrla. Pretresljiva slika Jezusovega trpljenja in smrti ji je tako neznosno živo in s tako jasnostjo stala v duši, da se ji je vedno zdelo, kot da je na koncu življenja in bo vsak hip umrla. Do tretjega dne po zadnjem vzdihljaju Odrešenika, svojega ljubega Sina, je občutila neko smrtno bolečino, skoraj počasno umiranje. Bilo je v resnici tri dni trajajoče bolestno umiranje Matere božje. — Preko njenega čistega čela se je prikazala brazda bolečin, obraz je postal smrtnobled, ustnice posinjene, oči krvavordeče; vendar ni mogla jokati. Njeno telo se je zdelo okamenelo vsled neizrekljive bolečine. Tako je sedela tiho, ustnice so se ji nalahno pregibale, vendar ni prišel noben glas iz njenih ust, samo srce je molilo. Nočne ure so prešle brez spanja, brez jedi velika sobota, in zopet se je strahotno počasi bližala noč. Večkrat je trpeča Mati dvignila glavo, široko odprla oči, kot bi nekaj iskala v negotovi daljavi. Ko so se začeli prikazovati na nebu prvi žarki bližajočega se jutra, so zadoneli od zahodnega dela mesta čudovito sladki glasovi nebeške godbe; sprva nalahko, potem vedno naraščajoče, bolj jasno in bolj glasno: Aleluja, aleluja, aleluja. To so bili na zemlji do sedaj nepoznani glasovi, glasovi nebeških grl. Ne štiri ali šestglasno, marveč sto in tisočglasno je zadonelo angelsko petje, spremljano z očarljivimi melodijami harf. Vedno bliže in bliže je prihajal zbor; slovesneje in veličastneje se je razlegalo: Aleluja, aleluja, aleluja. Marija se je dvignila in poslušala z odprtimi ušesi in usti. Ob tej neizmerno osrečujoči melodiji se je razširjal v zraku val nadnaravnega cvetličnega vonja, vonja nebes, nepopisno prijeten vzduh, kot ga še ni bilo na zemlji. Za tem nebeškim vonjem se je od daleč prikazala luč, ne luč enega sonca, marveč dvajsetih sonc. Svetloba, ki je samo v nebesih, luč, katera ne slepi in ne utruja človeškega očesa, marveč prav prijetno vpliva nanj, vendar tako čudovito svetla, da je šla skoz telo in duh in bi človek mislil, da vidi angela. In naenkrat je tu Odrešenik, od smrti vstal, mlad, svež, zdrav, v nebeški lepoti. Zginila je vsaka pokvarjenost telesa vsled neštevilnih ran, vsa raztrgana koža je izginila; vse telo se je svetilo v brezmadežni nedotakljivosti, poznala so se samo še znamenja peterih ran na rokah, nogah in prsni strani, toda ta znamenja so se bleščala kot biseri v nebeški svetlobi. V Gospodovih očeh je sijalo najčistejše veselje, vendar mu je bil obraz globoko resen; telo mu je bilo odeto v valovito rožnordečo obleko. Marija je hotela poklekniti pred njim, On jo je pa hitro objel in z ljubečim glasom zaklical: »Mati moja!« Ona mu je položila glavo na ramo in vzdihovala: »Moj Bog, moj Gospod, moj Sin!« —

Sedaj ji je postalo jasno, da ni še umrla, ampak da še živi na zemlji. — Tudi ni bila v nebesih, toda nebesa so bila okoli nje, v njej; občutila je neizrekljivo srečo, ki ji je šla skoz telo in dušo, srečo, ki je mogoča samo v nebesih. Obraz ji je žarel v nebeški zamaknjenosti: Pozabljeno je vse trpljenje, posušile so se solze, le guba na čelu je še ostala, stalno znamenje prestalega trpljenja.

»Ljuba mati,« reče Jezus, »zahvalim se ti, da si mi tako zvesto in vztrajno pomagala pri težkem delu odrešenja.«

»O, Jezus, jaz sem prav malo ali nič napravila; ko bi ti le mogla kaj več pomagati!«

»Ti si mi dosti pomagala, sama ti od vseh ljudi. Po Bogu Očetu si bila ti moja edina tolažba v tisti grozni zapuščenosti.«

»Oh, kako hudo si se mi smilil.«

»Tudi ti meni, tudi ti meni; sedaj je pa vse trpljenje končano, zame in zate.«

Še dolgo je govoril z njo z ljubeznivimi besedami — zunanje, pa tudi notranje jo je razveselil in ji dal spoznati visoko skrivnost odrešenja in njegovega veličastnega delovanja.

Ganjena od veselja in ljubezni je zaprla oči in se zatopila vase in v Odrešenika. Ko je čez nekaj časa spet pogledala, je Zveličar izginil, toda za njim je še ostal blagi vonj iz nebes, ki je kakor blagodišeč oblak napolnil sobo, tudi veselje je bilo še tukaj, neskaljeno velikonočno veselje, v katerem je plavala Marijina duša kakor lastovica v visokem, sončnem pomladnem zraku. — Kar se zaslišijo po hodniku nagli koraki in ženski glas je zaklical v sobo:

»Gospod je vstal!«

»Da, resnično je vstal, aleluja,« je odvrnila Marija in dostavila: »Pridi notri, ti dobri, ubogi, potolaženi otrok.«

Marija Magdalena je prišla v sobo, si vrgla razpletene lase čez ramena, strmela in vprašala naglo:

»Mati, kaj je to? Tebe obdaja vonj tisoč cvetlic, ne, mnogo prijetnejši, močnejši in čudovitejši!«

»Ta vonj je pustil Jezus,« je odvrnila Marija. »Bil je tukaj, moj Bog, moj Sin!«

Magdalena je stopila k njej, jo objela, položila glavo na srce Matere in vzdihovala:

»O, ljubi, dobri, dobri Gospod!«

Dolgo časa je držala v objemu Mater božjo, ne da bi mogla govoriti drugo kakor:

»Mati, mati, mati, mati!«

Nato se je oprostila in v naglici pripovedovala, kako se ji je prikazal Gospod zunaj na vrtu in jo čudovito potolažil; toda sedaj mora naglo oditi, da oznani učencem veliko veselje. Poljubila je še enkrat Mater in stekla ven.

Kmalu nato so prišli še drugi obiski. Pobožne žene, nato sv. Peter, pozneje Janez, ljubljeni učenec.

Tako so si izmenjavali prijateljske novice, ob katerih je Marijino nežno srce občutilo veliko notranjo ganjenost in neizrekljivo srečo, posebno še ko je videla tako velikonočno veselje svojih ljubih otrok.

Cel velikonočni dan se ji je zdel kot v nebesih. — Že tri dni ni nič spala in končno so se njene oči zatisnile k sladkemu mirnemu spanju. V njene sanje je še vedno odmevala aleluja angelskih glasov, ki jo je prinašala nebeška godba in še vedno je stala pred njeno dušo Odrešenikova postava, obdana od nebeškega vonja; obenem je gledala blesk in prazničnost velikonočne nedelje, ki bo šla od Vzhoda pa do Zahoda v poznejših stoletjih.

*

Iz zadnje Reimmichl-ove knjige »Das Lied der Königin«, ki je izšla še po njegovi smrti.

Vstajenje

Že v jutru, še predno so zvezde zbledèle,
spočiti zvonovi veselo iz lin
zapeli: Hozana, Zveličarju slava!!
so preko gorà in cvetočih dolin.

Vse cvetje v vrtovih glavice klonilo,
grmovje ob Soči vzduhtélo je v čast
Bogu, ki raztrgal smrti je spone
in mračnim vsem silam odvzel je oblast.

Na prapore bèle s križem na čelu,
z znaki, znamenji ljubezni Bogà;
na ljudstvo v sprevodu v iskreni molitvi,
so svetli se vsuli — vsi žarki z nebà.

Tugomir

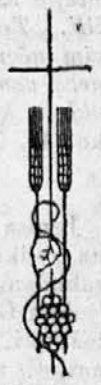

CERKVENI GLASBENIK

M. FILEJ:

Sestanek organistov

V tednu pred tiho nedeljo se je vršil sestanek goriških organistov. Potrebno je, da se organisti od časa do časa sestanejo na pomenek. Toliko je skupnih zadev, katere gotovo bolj uspešno razmotrivamo v širšem krogu in hitreje pridemo do stvarnih zaključkov. Je naša močna želja, da bi se takih sestankov udeleževali tudi organisti devinskega dekanata. Če pa ne morejo vsi, naj bi prišel vsaj eden v imenu vseh ostalih. Da pa bodo vedeli vsi, kaj smo obravnavali na sestanku, evo vam kratko poročilo.

1. SVETE PESMICE. Prva izdaja Svetih pesmic je že popolnoma pošla. Pripraviti je treba novo izdajo, ker ponovno prihajajo naročila in povpraševanja iz raznih krajev in župnij. Na sestanku smo določili, da pripravimo novo izdajo. Zedinili smo se, kakšna naj bo. Če imajo čč. gg. župniki kakšno posebno željo ali pametno pripombo, naj to čimprej sporočijo. Odbor Goriške Mohorjeve družbe je pristal na založbo nove izdaje.

2. BOŽJI SPEVI, GOSPODOV DAN, ZDRAVA MARIJA. Naklada teh zbirk je tudi že pošla. Treba je nove izdaje. Prišli smo do soglasnega sklepa, da naj bi iz treh imenovanih zbirk povzeli tiste pesmi, ki jih najbolj splošno uporabljajo, ki so najbolj primerne in ne pretežke ter jih strnili v eno samo knjigo. Za današnje razmere kaže, da bi taka strnjena izdaja bolj ustrezala našim zborom. Pozneje pa, čez leta, če bo kazalo, bi lahko izdali v novi zbirki težje pesmice, katere bi zmogli naši bolj preizkušeni pevci.

3. INVENTAR CERKVENIH PESMI. Naprošeni organisti so sprejeli povabilo, da bi izdelali inventar cerkvenih glasbenih publikacij, ki jih imajo po župnijah. Zadeva je prav enostavna: napišeš ime skladatelja, ime zbirke ter število izvodov. Lepše je, če jih uvrstiš tako, da spadajo po vsebini skupaj. N. pr. božične, velikonočne itd. Važnost tega inventarja je v tem, da veš, ali si preskrbljen z glasbenim materialom za celo cerkveno leto. Pa ne samo to. Morda nekateri organisti imajo celo še rokopise kakega skladatelja. Tudi take rokopise bomo zbrali skupaj in pripravili pozneje novo zbirko. Tako bodo lahko peli tudi drugod pesmi, ki so bile do sedaj le v rokopisu in jih je imela samo ena župnija.

Sklenili smo, da vsak organist z vednostjo in s pomočjo č. g. župnika izdela inventar in ga prinese na sestanek, ki se bo vršil kmalu po beli nedelji.

4. NAGRADA ORGANISTOV. Tudi o tej zadevi smo zaenkrat bolj zaupno razpravljali na sestanku. Slišali smo razna poročila, predlagali razne možnosti. Slednjič smo začrtali primerno podlago organistove nagrade za pevske vaje in za orglanje pri cerkvenih pobožnostih.

Seveda, tudi pevcev nismo pozabili, ker so tudi oni vredni naše pozornosti.

5. ROMANJE PEVSKIH ZBOROV ZA MARIJANSKO LETO. Na sestanku so organisti sprejeli predlog, da bi pevski zbori skupno romali na Sv. Višarje dne 8. avgusta t. l. Namen tega romanja bi bil, 1. proslavitev M. božje v njegovem svetišču, ki si ga je sama izbrala in kjer zbira krog sebe vernike slovenske, germanske in latinske narodnosti. 2. prošnja do Marije, da bi izprosila našim zborom močnega navdušenja za cerkveno petje in da bi strnila in pomnožila vrste cerkvenih pevcev, da bi njena slava iz naših grl po naših cerkvah nikdar ne izzvenela.

Ob koncu smo še izmenjali razne slučajnosti, kot so medsebojni obiski zborov, organistovo delovanje na drugih popriščih itd.

*

GLASBENI UTRINKI

Zabeležil sem nekaj misli, ki so premišljevanja vredne. Evo vam!: Škof A. M. Slomšek pravi: »Slovenska šola, ki ne poje, prvič, ni slovenska, drugič, sploh ni — šola!«

Hans von Bülow loči dve vrsti dirigentov: eni so taki, ki imajo partituro v glavi; drugi pa taki, ki imajo glavo v partituri. Dober dirigent pripomore s spretno interpretacijo slabšemu delu do veljave. Slab dirigent pa s svojo nespretnostjo tudi dobro delo uniči!

Iz življenja Cerkve

CERKEV MARIJINEGA OZNANJENJA

V Sveti deželi nameravajo letos na novo pozidati najznamenitejše svetišče Matere božje, cerkev Marijinega oznanjenja. Sedanja bazilika je iz leta 1730 in je bila zgrajena na razvalinah cerkve, ki so jo v dvanajstem stoletju dogradili križarji, a jo pozneje porušili Saraceni. Pod cerkvijo je prostor, ki spominja na dogodek, ko je angel Mariji oznanil učlovečenje božjega Sina. Na tem prostoru stoji namreč napis: Tu je Beseda meso postala.

Družba Prijateljev Svete dežele je začela zbirati prispevke, ki bi jih uporabili za gradnjo nove Marijine cerkve v Jeruzalemu. Ta cerkev bo posvečena Mariji v nebesa vzeti. V kratkem bodo za to cerkev posvetili oltar, ki ga je daroval španski narod.

KONGRES CERKOVNIKOV

V Belgiji so v vsaki škofiji ustanovili združenje cerkovnikov. To združenje bo delovalo v soglasju z bratovščino cerkovnikov, ki ima svoj sedež na Dunaju. Letos bodo imeli cerkovniki svoj tretji mednarodni kongres, in to v mestu Bruges, meseca julija.

DUHOVNA OBNOVA V ZDRUŽENIH DRŽAVAH

V letu 1953 se je več kot 60.000 oseb udeležilo duhovne obnove, ki so jo vodili jezuiti v nadškofijah New York in Newark ter v škofijah Brooklyn, Albany, Syracuse, Buffalo, Ogdensburg in Paterson.

Običajna duhovna obnova konec tedna se začne v petek zvečer in se konča v nedeljo zvečer. Duhovniki imajo razna predavanja — ne pridige — vodijo premišljevanja, ure z molitvami posameznikov ter razgovore.

Soba št. 300 v newyorškem Biltmore hotelu je kapela za premišljevanje. Gostje in hotelski uslužbenci prihajajo v to kapelo molit ali pa tiho premišljevat.

Pobudo za to je dal leta 1923 odvetnik Joseph Wilson, ki je često prihajal kot hotelski gost iz Filadelfije. Wilson je vedno poudarjal potrebo kapele v vsakem hotelu in na vsaki ladji. Pisal je hotelski družbi in res je bila kmalu izdelana gotska premišljevalna soba v svetlem hrastu, z oltarjem, z motnim steklom v oknih in milo razsvetljavo. Vsak dan jo olepšajo s svežimi belimi rožami. Stotisoči gostov so že molili v tej kapeli, šest parov pa se je v njej poročilo.

KONGRES ROŽNEGA VENCA

V Fatimi bodo letos meseca maja imeli kongres svetega rožnega venca. To zborovanje bodo pripravili očetje domenikanci; na njem bodo razpravljali o raznih načinih, ki naj bi služili za širjenje molitve sv. rožnega venca zlasti v letošnjem Marijinem letu. Zborovanje bodo zaključili 13. maja, na 37. obletnico, ko se je Marija v Fatimi prvič prikazala.

PO OBLETNICI KRONANJA SV. OČETA

Kakor je razvidno iz poročil iz raznih krajev sveta, so letos katoličani zelo lepo proslavili petnajsto obletnico kronanja sedanjega papeža Pija XII. Mnogo se je ob tej priliki molilo. Po nekaterih krajih so se cerkvene slovesnosti udeležili predstavniki oblasti. Tako je na primer na Dunaju slovesni zahvalni pesmi v stolnici sv. Štefana prisostvoval predsednik republike.

NASILJA PROTI ŠKOFOM

Pretekli teden je vatikansko glasilo »L'Osservatore Romano« objavilo dolg in z dokazi podprt članek, ki ima naslov: Nasilja proti škofom v republikah Slovenija, Bosna in Hercegovina, Srbija in Macedonija. Članek popisuje sodni proces proti škofu Rožmanu, demonstracije proti škofu Vovku in njegove sodne procese; našteva nadalje težave mariborskega škofa Držečnika; spominja na žalostne dogodke, pri katerih je zgubil življenje duhovnik Bulešič in je bil težko ranjen msgr. Ukmar.

POPRAVILO CERKVE BOŽJEGA GROBA

Po letošnjih velikonočnih praznikih bodo cerkev Božjega groba v Jeruzalemu zaprli. Potreben je namreč natančen pregled vseh zidov, ker je to zgodovinsko poslopje pretrpelo v teku stoletij veliko škodo in je cerkev radi tega v resni nevarnosti. Že leta 1935 so podprli nekatere dele v cerkvi, a tako zasilno popravilo kaj malo koristi. Pripravili so sedaj natančen načrt za popravo cerkve, ki jo hočejo tudi razširiti. Vsako delo v cerkvi ali že celo vsaka mala sprememba v tem svetišču naleti na velike težave pri verskih skupnostih, ki imajo cerkev v oskrbi. Z deli bodo mogli začeti šele tedaj, ko se bodo o tem sporazumele vse te verske skupnosti, to je, katoličani, grški pravoslavni in celo mohamedanci.

Velikonočna nedelja

Ko je minila sobota, so kupile Marija Magdalena in Marija, mati Jakobova in Saloma dišav, da bi ga šle mazilit. In prvi dan v tednu so prišle k grobu navsezgodaj, ko je sonce vzšlo. Govorile so med seboj: »Kdo nam bo odvalil kamen od vhoda v grob?« Ko so se pa tja ozrle, so videle, da je kamen odvaljen; bil je namreč silno velik. In stopile so v grob in zagledale mladeniča, sedečega na desni in ogrnjenega z belim oblačilom, in so se prestrašile. On jim pa reče: »Ne bojte se! Jezusa iščete, Nazarečana, križanega; vstal je, ni ga tukaj. Glejte kraj, kamor so ga bili položili. Toda pojdite, povejte njegovim učencem in Petru, da pojde pred vami v Galilejo; tam ga boste videli, kakor vam je rekel.« (Marko, 16, 1-7).

*

Jezusa so pokopali v vsej naglici na veliki petek malo pred sončnim zahodom. Pobožne žene, ki so tako ljubile Gospoda, niti niso imele priložnosti, da bi, po stari judovski navadi, mazilile pred pogrebom Gospodovo mrtvo telo. Ker je bil potem naslednji dan veliki sobotni dan, ali judovska velika noč, (spomin na čudovito rešitev Izraelcev iz egipčanske sužnosti), in je bilo vsako najmanjše delo prepovedano, so pobožne žene šele prvi dan po soboti, t. j. na nedeljo navsezgodaj zjutraj hitele z mazili h grobu Gospodovemu, ki je bil izven mesta, da bi tam v grobu opravile človekoljubno delo maziljenja. Pobožne žene so na veliki petek bile pri pogrebu Gospodovem in so videle, da so vhod v grob zaprli s težkim kamnom. Zato ni nič čudnega, da je bila njihova prva skrb, kdo neki bo odvalil težek kamen izpred groba. Medtem ko so se tako menile, je nenadoma nastal velik potres in angel božji je prišel h grobu, odvalil težek kamen in je nanj sedel. Prikazen angela je bila silno lepa in žene so bile v velikem strahu, dokler jih nebeško bitje samo ni pomirilo: »Ne bojte se! Jezusa iščete, Nazarečana, križanega; vstal je, ni ga tukaj!«

Naš Gospod je s svojim vstajenjem od mrtvih dal neizpodbiten dokaz svojega božanstva. Zato ves nauk Jezusov in vsa njegova dejanja temeljijo na resnici njegovega vstajenja. Tudi naša vera v božje razodetje resnice dobi v vstajenju Gospodovem svojo veliko oporo. Zato je zapisal sv. apostol Pavel, da bi bilo brez vstajenja Gospodovega njegovo oznanjevanje evangelija prazno, prazna bi bila tudi naša vera. (prim. I. Kor. X, 14).

Razen tega smo mi katoličani srečni, ker z Jezusom te dni vstanemo k novemu življenju, življenju milosti in veselja božjih otrok. Vsi dobri katoličani se dvignejo iz groba svojih grehov in grešnih navad in se odločijo za novo življenje. Velikonočno oznanilo bo prišlo v naše domove, kakor topli žarki pomladanskega sonca, ako bomo v belem oblačilu svetosti voščili drug drugemu veselo alelujo.

Vendar si moramo še nekaj dobro vtisniti v spomin: Gospod je vstal in je tako za vedno premagal smrt. Tudi mi moramo vstati iz greha in slabosti in ne smemo nič več zapasti smrtnemu grehu. Spev zmage in veselja, ki bo odmeval v naših ušesih na velikonočno jutro, mora ostati v naših dušah vedno!

Resurrexit!

Slabotni smo, naš Oče! Kdo nas bo rešil?

Duh sili v višave, srce hrepeni po Tebi, želi biti združeno s Teboj, ki si nas ustvaril, a telo sili k tlom in se krčevito oklepa pozemskega, minljivega. Kaj res ne bo pomoči? Ali boš dopustil, moj Bog, da nas objame vihar strasti in stre našo voljo v prah, da nas duh tega sveta omami in pogubi, da nas razdivjana satanova oblast ukroti, uniči in odvede med število onih, ki Tebe, neskončno Ljubezen, žalijo, sramotijo, sovražijo? —

— Vse okoli mene je vpilo: »Kaj blebetaš? Pridi, svet je tako lep, uživajmo ga!« Oči so se nekaj časa proseče ozirale v nebo; duh je silil v višave, telo k tlom. Čim više sem se hotel dvigniti, tem jačje se je meso oprijemalo zemlje. Dolg je bil boj, grozno dolg. In že so pojemale moči, duh se je vdajal mesu. Pomoči pa ni bilo od nikoder. Še malo in bi mi spodletelo. Kar zadoni po vesoljstvu; glas gre od vzhoda proti zahodu, iz ust črnca preko Indijca Kitajca, belca, in se razlega po hribih in dolinah, čez morje in jezera, v mestih in vaseh. Čudna in skrivnostna mora biti novica; kajti, kamorkoli pride, vse zaživi in se raduje. Še sam prisluhnem temu glasu. Nežno poganjajoča travica, žuboreči potok, glasne ptice, brsteče grmovje, vse šepeta: Resurrexit.

»Je vstal!«, zavriska v srcu, »je vstal!«

In duša se zažene, posnema svojega Zveličarja, pretrga vse verige in zaplava v sinje višave, visoko visoko; tako visoko, da ji oči ne morejo slediti; zgubi se v prelepo modro nebo...

...daj, da bova jaz in Ti eno.

J. S.

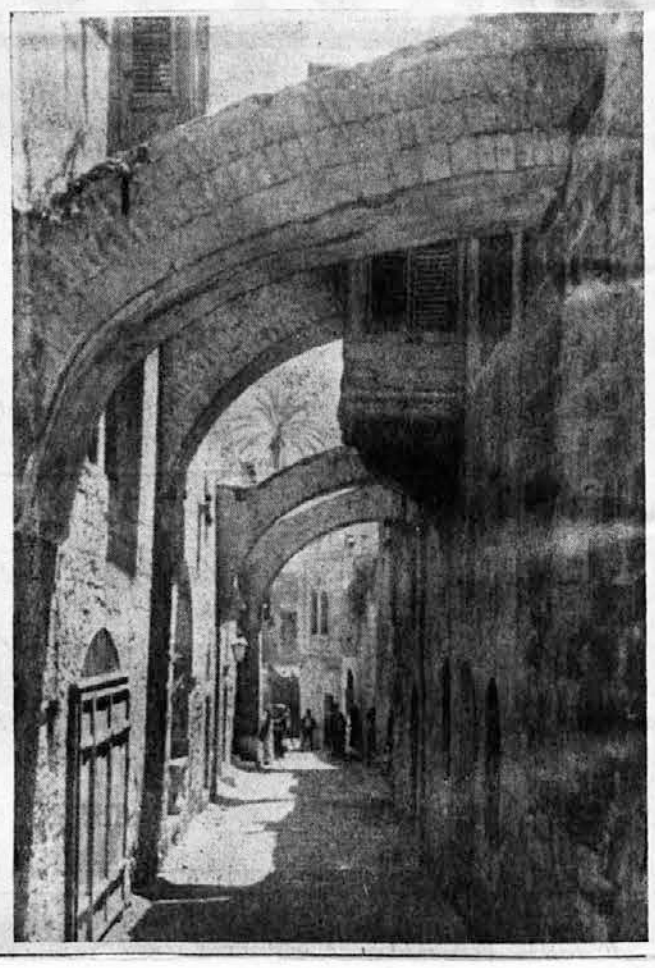

CESTA KRIŽEVEGA POTA V JERUZALEMU

„Primorski dnevnik" in verska svoboda

»Jugoslavija zahteva od vseh veroizpovedi takšen odnos do države, kakršen že več desetletij obstoja v Franciji, Združenih državah Amerike itd.«. Tako je zapisal »Primorski dnevnik« v četrtek 18. februarja v odgovor »Katoliškemu glasu«.

Da Jugoslavija zahteva od vseh veroizpovedi priznanje državne oblasti in zakonov, je povsem v redu. In nad tem se ni najbrž še nobeden spotikal. Druga zadeva pa je, ali so državni zakoni taki, da spoštujejo pravice različnih veroizpovedi, zlasti pa pravice velike božje ustanove, ki se imenuje katoliška Cerkev in združuje vse pripadnike katoliške vere ali veroizpovedi. Vprašanje je, ali jugoslovanski zakoni upoštevajo osnovno pravico vsakega človeka, ki je v tem, da more ta v zasebnem in javnem življenju priznavati Boga in svojo vero vanj in po njej živeti.

Ali bodo sedanje jugoslovanske oblasti zavzele do katoličanov in katoliške Cerkve isti odnos, ki ga najdemo v Združenih državah Amerike?

Tam je res Cerkev ločena od države, kakor se to navadno reče. A ta ločitev je svojevrstna. Poročilo ameriške katoliške akcije namreč pravi, da je bilo v letu 1953 v amer. kat. šolah 3,700.000 gojencev. Upajo, da bo število gojencev v letu 1960 narastlo na 4.500.000.

Kje je v Jugoslaviji katoliška akcija? Kje katoliške javne šole? Kaj bi ukrenile jugoslovanske oblasti, če bi se hoteli katoličani v Jugoslaviji tako organizirati, kakor je to možno v Franciji in še bolj v Združenih državah Amerike?

Ustanova »Ameriška legija za versko prenovljenje« v Združenih državah je organizirala posebno oddajo pod naslovom »Vrnitev k Bogu«. Za to oddajo je predsednik Eisenhower prispeval svojo poslanico, v kateri pravi med drugim: »Na veri v Boga in na veri v same sebe, v kolikor božji otroci, so naši predniki zamislili in ustanovili to republiko... Danes, kakor takrat, je treba z pozitivnimi dejanji znova priznati, da je vera naš najstarejši vir moči, naše največje bogastvo... Naša skupna vera v Boga tvori skupno vez za vse.«

Ne moremo pričakovati, da bi državniki v Jugoslaviji govorili o Bogu in o veri kakor o viru moči in skupni zvezi vseh Jugoslovanov. Moremo pa pričakovati, da bo katoliška Cerkev v Jugoslaviji uživala vsaj enako svobodo kakor v Združenih državah Amerike.

Po vsem tem bi bilo treba spremeniti vsebino iz »Prim. dnevnika« navedenega stavka, kajne! Upamo tudi, da frontaško časopisje ne bo več tako neumno, da bi trdilo slične budalosti, ker končno vsi Slovenci nismo budala, kot oni menijo.

PRI RADIJSKI ODDAJI »VERA IN NAŠ ČAS« BO GOVORIL NA VELIKONOČNO NEDELJO 18. APRILA OB 9.30 MSGR. DR. JAKOB UKMAR O VSTAJENJU.

Prireditev Dekliške Mar. družbe v Gorici

V nedeljo 4. t. m. je Dekliška Marijina družba v Gorici priredila v Marijinem domu igro s petjem »Brezmadežna«, ki jo je napisal msgr. Srečko Gregorec. Pevske točke sta uglasbila pok. skladatelj Vinko Vodopivec in prof. M. Filej.

Lep nedeljski popoldan je privabil v dvorano toliko občinstva, da ni bilo mogoče zapreti niti vrat, kar je predstavo nekoliko motilo: luči, ki bi morale priti do veljave pri osvetlitvi posameznih prizorov, niso učinkovale tako, kakor bi bilo želeti. Vendar pa ni to celotnega uspeha prav nič kvarilo, saj je občinstvo s svojim navdušenim odobravanjem dovolj jasno pokazalo, kako ga je igra v vsakem oziru zadovoljila.

Podajanje ni ravno lahko; vsa dejanja se namreč vrše v nebesih, in je zato treba večje poglobitve in večje ubranosti, da se v gledalcih ustvari pravo razpoloženje za razumevanje vsebine.

Zelo je ugajalo rajanje angelov, ki so na ta način živo prikazali vsebino pesmi, ki jih je zbor Dekliške Mar. družbe pel za kulisami. Najbolj je ogrela gledalce zadnja slika, ki nam je pokazala Brezmadežno kot kraljico angelov, ki so rajali pred njo ob petju prelepe pesmi »Zmagala si«.

Pohvaliti je treba pridne igralke, kakor tudi zbor, saj so vsi podali svoje vloge kar najbolj dovršeno. Največja pohvala pa gre mladi in požrtvovalni režiserki, ki ima seveda pri tem največ zasluge.

Ker je to leto Marijino leto, je bila igra tembolj posrečeno izbrana, saj nas je s svojo lepo vsebino in dovršenim izvajanjem še bolj utrdila v ljubezni do Marije, ki jo letos bolj kot kdaj koli proslavlja ves katoliški svet.

Na veliki petek

»...ki je na Golgoti za nas bil križan...«
Tvoj težki pot, Odrešenik, končan je —
izpolnilo se je prerokovanje:
na križu umrl si reven in ponižan...

Nebo in zemljo je temà pokrila...
In božja Mati je pod križem stala
in v žalosti najglobljі vzdihovala...
Iz svetih ran je nanjo kri rosila...

Mi pa brezčutni, svojih sil pijani,
hitimo mimo križa v svet pregrehe,
s pečatom smrti vsi zaznamovani.

Ustavi nas, Gospod, in daj nam strehe
v svetišču svojem, v svoji srčni rani,
in ne odreci zadnje nam utehe!

Ljubka Šorli

Veseli se Marija

Veseli se, Marija, božje zmage:
Tvoj Sin je, kot je rekel, zopet vstal!
Glej, konec je trpljenja in težav —
izmite so krvi in smrti srage.

Ta dan, tako blesteč in poln svetosti,
je dan, ki ga narèdil je Gospod!
Praznuje ga otet človeški rod,
saj dar prinaša večne mu mladosti.

Pozabi zdaj, Marija, oni čas,
ko strta vsa in žalostna za nas
sedmero mečev v srcu si nosila...

Ves poveličan Jezus je, Tvoj Sin,
zmagalec zla vseh vekov in davnin...
Veseli se, Marija, Mati mila!

Ljubka Šorli

DVE KALVARIJI

Težko je pisati članek o spominih na Jeruzalem. V članku je treba biti kratek, tukaj pa vstajajo vtisi in spomini brez kraja. Zato se bom omejil le na dve točki ali bolje na dva griča, ki že dva tisoč let stojita vsaksebi v Jeruzalemu in »molče trobentata« vsakomur, naj bo še tako kritičen duh, pravično Ljubezen božjo do ljudi.

Prvi je tempeljski grič, na katerem stoji danes prešerna in največja mošeja v Jeruzalemu — Omarjeva mošeja — z bleščečim polmesecem na vrhu kupole. Ta grič lahko imenujemo judovsko Kalvarijo, na kateri še vedno umira židovski napuh in vpije po zmagoslavnem Mesiji, ki naj bi ga prišel rešit izpod jarma zemeljskih gospodarjev in ga postavil za zapovedovalca vsemu svetu...

Drugi grič je Kalvarija, na katerem je zadostil za greh nebeškemu Očetu Kristus - Mesija, ki je premagal s svojo smrtjo na križu satanovo kraljestvo. Postali smo tako zmagovalci nad svetom, čeprav ne tako, kakor so želeli Judje. Oni so zaradi tega Mesija odklonili. Zato pa se njihova Kalvarija nadaljuje in bo trajala, dokler ne bodo našli Njega, ki je iz njih izšel, a so ga pribili na križ.

Tempeljski grič je najstarejši sveti kraj Jeruzalema. Njegova zgodovina sega daleč nazaj in izročilo ga povezuje s prastaro dobo.

Na ta grič, grič Morija, je stopal nekoč Abraham s svojim sinom Izakom, katerega naj bi daroval Bogu. Na Moriji je zrl kralj David angela med nebom in zemljo, ki je z mečem grozil Jeruzalemu. Vendar je kralj David s svojo pokoro pomiril jezo božjo. Kupil je kraj zase in na njem zgradil oltar. Dal je tjakaj prenesti skrinjo zaveze. Namesto šotora, pod katerim je bila skrinja zaveze, je David sklenil zgraditi mogočen tempelj. Poskrbel je veliko materiala za zgradbo templja, gradil ga pa ni sam, temveč njegov sin Salomon.

Grič Morija je postal središče vere v enega Boga, svetilnik v morju poganstva. Štiri sto let je Salomonov tempelj — edino in razkošno svetišče Izraelovo — klical blagoslov iz nebes in bil središče romanj z vseh strani.

Toda ravno razkošnost in sijaj Salomonovega templja sta bila kriva njegovega propada. Tempelj je namreč sčasoma postal ponos vsakega Juda in to tako zelo, da so začeli bolj oboževati tempelj in same sebe kakor Boga, kateremu je Salomon tempelj postavil.

Prišel je prvi božji opomin, tako bridek za izvoljeni narod. Babilonski kralj Nabukodonozor je prišel tempelj oropat in požgat. Skoraj ves izvoljeni narod je moral v sužnost.

Ko so se Judje po 70. letih suženjstva zopet vrnili v domovino, niso mogli dočakati, da bi postavili zopet novi tempelj, ki naj bi ponižani judovski rod zopet dvignil do nekdanje slave. Zgradili so novi tempelj pod vodstvom kralja Zorobabela. Vendar novi tempelj še od daleč ni dosegal sijaja Salomonovega templja, da so duhovniki ob spominu na stari tempelj glasno jokali.

Drugi tempelj je stal okrog pet sto let, dokler ga ni Herod Veliki dal porušiti in zgraditi tretjega, ki pa je bil najlepši od vseh. Delo se je pričelo leta 19 pred Kristusom. Za časa Kristusa so še delali, a vendar niso dovršili, kakor je bilo v načrtu. Do danes je ostal le prostor, ki ga je tempelj zavzemal: pravokotna površina 500 × 300 m. Niti mogočna trdnjava Antonia, ki je stala na severovzhodnem oglu, ni kljubovala kazni božji za judovski napuh.

Judovski zgodovinopisec Jožef Flavij (Josephus Flavius) takole piše o sijaju templja iz Kristusovih časov: »Njegov zunanji pogled je nudil vse, kar more oko in srce osupniti. Od vseh strani je bil obložen s težkimi ploščami iz čistega zlata, ob sončnem vzhodu se je bleščal v svetlem ognjenem sijaju in slepil oko, kakor sončni žarki. Tujcem, ki so romali v Jeruzalem, se je prikazoval od daleč kakor odsekani grič. Kjer namreč ni bil z zlatom obložen, se je svetil v blesteči belini.«

Jezus je ljubil tempelj, hišo svojega Očeta. Često je prihajal v tempelj. Kolikokrat je odmeval njegov glas po tempeljskih vežah in dvoriščih, včasih nežen in mehak kakor pastirjeva piščal, drugič zopet oster in grmeč kakor nevihta.

Tukaj je Gospod pisal po tleh in osramotil farizeje, ki so mu pripeljali grešnico, naj jo obsodi. Tukaj je klical gorje nad farizeje, ki so osramotili tempelj: »Pisano je: Moja hiša je hiša molitve, vi pa ste iz nje naredili jamo razbojnikov!« (Matej 21, 13). Ravno tukaj pa je Gospod tudi izrekel obsodbo nad templjem, ki je prav v njegovem času dosegel vrhunec malikovalstva s strani Izraela.

Izvoljeni narod je pričakoval Mesija a ne takšnega, kakršnega je Bog obljubil in so ga napovedali preroki. Hotel je osvoboditelja, vendar ne osvoboditelja izpod jarma Satanovega. Izrael je želel svetno gospodstvo, svobodo izpod jarma zemeljskih osvajalcev, ki so ta čas bili Rimljani. Izrael je želel, da bi ves svet občudoval njegovo poslanstvo izvoljenega naroda in se klanjal razkošnosti mogočnega templja v Jeruzalemu.

Ukoreninjen v svojem napuhu in željan maščevanja nad osvajalci, izvoljeni narod ni hotel razumeti osnovnega nauka Kristusovega, ki je neprestano ponavljal in pred Pilatom slovesno potrdil: »Moje kraljestvo ni od tega sveta... Če bi bilo moje kraljestvo od tega sveta, bi se moji služabniki bojevali, da bi ne bil Judom izročen. Toda moje kraljestvo ni od tega sveta.« (Janez 18, 36)

Ko so nekoč učenci občudovali masivnost tempeljske zgradbe, rekoč: »Učenik, poglej, kakšni kamni in kakšna zgradba,« je Jezus odgovoril: »Ne bo ostal kamen na kamnu, ki bi ne bil razrušen.« (prim. Marko 13, 1)

Jezus je ljubil tempelj, vendar ga ni mogel rešiti.

Ko je Izrael obljubljenega Mesija zavrgel in ga obsodil na najsramotnejšo smrt na križu, je ostal kakor drevo, ki so mu odsekali krono. Ni imel več razloga za obstanek. Zavrgel je namreč svoje poslanstvo izvoljenega ljudstva, ko je sam odpadel od pravega Boga. Zato je v templju po Kristusovi smrti zavesa ostala pretrgana od vrha do tal. To je bilo znamenje, da je Izrael z Mesijem Boga zavrgel. Prelomil je zavezo, katero je Bog sklenil z očaki. Pri križanju Kristusovem je klical nase nedolžno kri, ki je prišla nanj in ga razpršila...

Tempelj je bil porok zaveze med Bogom in Izraelom. Ko te zaveze več ni bilo, ni bilo več razloga, da bi ostal še tempelj. Bog po prelitvi krvi svojega edinorojenega Sinu ni imel več veselja nad žgalnimi in spravnimi daritvami. Zato je prišla božja sodba tudi nad tempelj. Jeruzalem — morilec Mesije — je bil leta 70 po Kr. do tal porušen. Mogočni rimski osvajalec Tit je hotel sicer templju prizanesti, a vojni srd je ponesel ogenj tudi na tempelj ... Ostal je le kos ožganega zidu, h kateremu so Judje od takrat do današnjih dni hodili objokovat svojo žalostno usodo. Danes jim niti to ni več dovoljeno, ker je tempeljski grič pod Transiordanijo, njim sovražno državo...

*

Presunljivo je premišljevati Kalvarijo izvoljenega ljudstva — ob vznožju Kalvarije, kjer je prelil svojo Kri Odrešenik sveta. Prelil jo je tudi za Jude, saj je na Križu molil zanje. Zato upamo, da bodo — dal Bog kmalu — nehali umivati preostali zid templja s solzami domotožja po preminuli zemeljski slavi in stopili po križevem potu na Kalvarijo. Šele ko bodo izmili s solzami kesanja za umor Zveličarja mesta križanja in pokopa Mesije, bodo našli mir in Njega, ki ga še vedno pričakujejo. Kri, ki je bila nekdaj nanje klicana v pogubo, bo tedaj prišla nanje kot vir rešenja in življenja.

Tedaj bosta dve Kalvariji v Jeruzalemu postali eno in Judje bodo prvikrat po umoru Zveličarja praznovali Veliko noč...

Jeruzalemski romar

POGLED Z OLJSKE GORE NA JERUZALEM

† Mati M. ELIZABETA

V Ljubljani je dne 14. marca umrla v starosti 76 let č. mati M. Elizabeta, ki so jo poznali vsi verni Slovenci zaradi njenih lepih nabožnih pesmi. Mati M. Elizabeta — v svetu Ivana Kremžar — se je rodila na Glincah pri Ljubljani leta 1878. Ljudsko šolo in tudi učiteljišče je obiskovala pri uršulinkah v Ljubljani. Postala je učiteljica leta 1897 ter leto nato stopila v uršulinski red. Tu je dosegla visoke službe, med drugim je bila ravnateljica uršulinskega učiteljišča ter prednica v samostanu v Ljubljani. Tu je sedaj tudi umrla v 54. letu redovnih obljub.

Mater Elizabeto poznamo vsi, ki zahajamo v cerkev, saj ni slovenske cerkve, kjer bi ne peli njenih evharističnih in Marijinih pesmic. Njeno besedilo pa Vodopivčev napev so te pesmi priljubile našim ljudem kakor nobene druge. N. pr.: Odpri se, tabernakelj sveti...! ali: Videla sem jo, hostijo belo... Najlepši trenutki!... In Marijine: Sto tisoč pozdravov jaz hranim zate, Marija... Če v sliko zdaj tvojo, Marija... Vigred po zeleni halji belih šopkov si pripenja... in še toliko drugih. Mati Elizabeta je desetletja dolgo polnila s svojimi zvočnimi in uglajenimi verzi vse naše nabožne liste, zlasti Bogoljub in Glasnik Srca Jezusovega. Izdala je tudi več samostojnih zbirk: Iz moje celice; I. in II. del; Slava sveti Hostiji; Cvetje na potu življenja ter v prozi Srčne rubine sv. Male Terezije Deteta Jezusa.

Sedaj je ta naša najboljša religiozna pesnica umrla; utihnilo je njeno srce, ki je gorelo od ljubezni do evharističnega Jezusa in do Marije, kakor je utihnil priljubljeni komponist njenih pesmi dobri Vinko Vodopivec. Toda iz naših cerkvenih pesmaric bosta oba vedno živela, mati Elizabeta v besedi, Vinko v melodiji, ter bosta še naprej ogrevala srca slovenskih vernikov v ljubezni do Jezusa in do Marije.

Cvetna nedelja

Deček, ki oljčno mi vejo ponujaš, —
z nasmehom na ustih in jasnih oči, —
časov minulih spomin mi spet zbujaš,
ko fantek še bil sem, kot danes si ti.

Nisem poznal še človeške zavisti,
sem v toplem zaupanju vsem še verjel,
nisem še suženj bil tujih koristi,
me svet ni še z dihom ledènim objel.

S tugo pozneje sem plačal radosti,
ni bilo je sreče brez mnogo gorjà,
sem razočaran okusil grenkosti,
ki s kremplji železnimi trejo srca. —

Deček, odpusti, če sem se spozabil
in tebi otroku tako govoril...
Tèmen spomin mi srce je zagrabil —
ko oljko sem gledal, se je prebudil.

S srcem odprtim vsem oljko ponujaj,
ne nehaj jo nuditi mračnim ljudem,
srčno toplino, mir v dušah jim vzbujaj —
če vsem boš ustregel, jaz tega ne vem.

Tugomir

EISENHOWER IN VERA

Ameriški predsednik se udeleži vsako nedeljo v cerkvi službe božje, če se ta dan nahaja v Washingtonu.

»Sklonimo naše glave« — s temi preprostimi besedami, s katerimi nakaže enominutno tiho molitev, otvori predsednik vsak petek ob desetih tedensko sejo svoje vlade.

Devetindvajset srebrnikov

(Iz nemščine prevedel R. L.)

Ruska podonavsko-črnomorska ladja »Desna« je počasi plula po široki Donavi mimo mesta Dunaja. Še se je videl visoki zvonik v vojni porušene stolnice sv. Štefana. V večernem mraku je stal temno in mogočno, kakor velikanski klicar, postavljen v spomin vojne groze, ki je divjala okoli njega.

Toda ladja »Desna« ni prav nič vedela o vojnih grozotah. Bila je ladja zmagovalca in prevažala je njegove tovore, kakor nosi zmagovalec svoj plen.

»Dosti dela za delavce v pristanišču in velika odgovornost za spremljajočega avstrijskega trgovinskega zastopnika — jaz moram skrbeti samo za redni prevoz« — si je mislil mladi ruski kapitan in se obrnil proti svoji kabini.

Naslonjen na ograjo je stal spodaj Avstrijec: »Bomo imeli lepo vožnjo?« (Ta Avstrijec je govoril lepo ruščino; se razume, kako bi mu sicer zaupali spremljati tovor). Kapitan je odgovoril: »Prvih 1100 km do Oršove bo šlo gladko; samo pri »Železnih vratih« bomo morali zelo paziti in pri vožnji ob obrežju ravno tako.«

Nato je Rus utihnil in se zamislil: Ta Avstrijec — Josef Münz mu je bilo ime — je prav simpatičen človek. Seveda, nasproti nam, Rusom, so vsi vljudni, ker se nas bojijo. Toda ne, to je pri njem več nego le sama vljudnost. Zdi se človek, ki čuti z drugimi ljudmi, njihovimi težavami in bolestmi. Ne vprašuje dosti, a se razume na vse.

Že drugi dan — bližali so se Budimpešti — mu je kapitan marsikaj razodel, kakor še nobenemu drugemu prej: Kako mu gre, kaj ga veseli, kaj vse pričakuje od življenja, kaj bo konec vseh koncev... Nič o politiki! Se razume! Pa dosti o drugih stvareh — celo o smrti. Tako je ta Avstrijec zvedel marsikaj, kar mu je bilo prej nejasno. Nič čudnega, če je kapitan občutil resnično spoštovanje do Avstrijca.

*

Minevali so dnevi... Vožnja se je prekinila le tu pa tam, v kakšnem večjem donavskem pristanišču. Tako so že osmi dan dospeli do »Železnih vrat«, od 2-3 km široke ožine med južnimi Karpati in balkanskim pogorjem, kjer se Donava z vso svojo močjo le težko prerine skozi. »Ta je najnevarnejši del reke,« — je rekel kapitan, — »zahteva dobro poznanje smerne razdalje, močne roke, bistre oči in dobre živce. Mnogo ladij se je že potopilo tukaj.«

Molče sta stala oba na poveljniškem mostu. Zdelo se je, da je prešlo precej ur, preden je mogel kapitan olajšano zadihati: »Tako, do Galaca imamo zopet lepo.«

Trgovinski zastopnik je še vedno stal pod vplivom deroče reke. »Čudno!« — je rekel končno proti kapitanu — »Vozili smo se s tako težavo in nevarnostjo ob teh skalah, medtem ko je tam zadaj več kilometrov reka povsem mirna. Ali bi ne bilo tam dosti pripravneje za našo vožnjo?«

»Ne,« je resno odvrnil kapitan. »To je le na videz. Ta dolgi pas mirne reke, ki ga gledate, pomeni smrt. Izgleda tako pohlevno in mirno, toda pod mirno površino se skrivajo najnevarnejše skale in čeri; mornarji imenujemo to 'Judeževo vodo'.«

»Čudno ime. Odkod pač izhaja?«

»Iz sv. pisma, mislim. Zgodbe nimam več tako dobro v spominu — poznam jo le od drugih podonavskih mornarjev — toda ime je gotovo dobro zadeto.«

»Seveda, gospod kapitan. Prilika je v tem, da gre mornar, ki zaupa tej mirni vodi, v lastno pogubo, kakor Jezus iz Nazareta, ki je bil izdan s poljubom Judeža, s poljubom, kateri bi moral biti znak prijateljstva in ljubezni.«

»Jezus iz Nazareta...«

»Sin božji,« — je tiho pristavil Avstrijec in njegov pogled je ob teh besedah zažarel v notranji svetlobi.

Kapitan se je namuznil... Čutil je tako privlačnost do tega človeka kot do sedaj še do nobenega drugega. Glas mu je skoraj onemel — toda oni je govoril dalje:

»Prodali so ga za 30 srebrnikov.«

»Zelo zanimivo,« je zajecljal kapitan, in ne da bi vedel, kako je prišlo, je nadaljeval: »Pri nas dobi vsakdo, kateri ovadi ali naznani katoliškega duhovnika, po 30 srebrnih rubljev.«

»30 srebrnih rubljev — je še vedno preveč drago, ali se vam ne zdi? Če je bil Mojster prodan za 30 srebrnikov, ne bi smel učenec veljati več kot 29 — kaj ne, gospod kapitan?«

Ta se je nekaj olajšano nasmehnil. »Ta je dobra!«

Vožnja se je nadaljevala, Giurgevo, Braila, Galac. Potem skozi Sulinski izliv Donave v Črno morje v smeri proti Odesi.

Nebo se je prevleklo s sivimi oblaki in sveži jutranji veter je nalahno pihal čez morje. Vendar je bilo videti povsod prav živahen promet.

Kapitan je menil, da bi trgovinski zastopnik ne smel zamuditi tega razgleda. Ali je morda že vstal? Previdno se je priplazil do njegove kabine in pogledal noter skoz okroglo odprtino v oknu. Ta je bila sicer zagrnjena znotraj s platnom, vendar se je moglo videti skoz ozko špranjo — toda, kar je kapitan videl, je bilo dosti, zelo dosti:

Tujec je s slovesnim, poduhovljenim izrazom obraza stal pripognjen čez nekak kozarec, šepetal tiho pred seboj, pokleknil in vzdignil posodo visoko v zrak. Držal jo je precej časa nad glavo in jo pogledal. Položil jo je spet na mizo, zopet pokleknil ter končno razprostrl roke, kot bi hotel objeti ves nebeški obok.

Vrnitev

Ni bila nedelja, niti praznik. Sabina pa je kljub temu čutila v srcu praznično razpoloženje. In kakor vsak nedeljski popoldan se je napotila navzgor h kapelici na gričku. V duši so ji odmevale njegove besede: — Če si mi odpustila, pridi! Čakal te bom pri kapelici, kakor nekoč... —

Globoko zamišljena je stopala Sabina v hrib. Prijetno je grelo pomladno sonce. V rebri so že cvetele trobentice in vijolice, drevje je v pričakovanju drhtelo. Na tisoče drobnih cvetov je komaj še zadrže-

valo svojo belo prelest. Od nekje je s čudovito mehkobo prepeval kos.

Tudi takrat je bila pomlad. Z roko v roki sta se vračala proti vasi. Nad njima so se v strnjenem loku bočile cvetoče češnje. Sabina je odlomila vršiček ob poti in mu ga dala za spomin.

»Ko bodo češnje v drugič zacvetele, se vrnem,« ji je obljubil ob slovesu.

Že takrat je slutila, da se ne bo. V očeh mu je brala hrepenenje, kot ga imajo lastovke, ko se odpravljajo na dolgo pot. In šel je za tem hrepenenjem in se v vrvežu življenja izgubil, pozabil na beli češnjev cvet sredi sončnih gričev. Sabina pa ni pozabila nanj. Njena vdana molitev in zvesta ljubezen sta ga spremljala povsod.

»Sabina...!«

Videla ga je vrh griča ob kapelici. Obžarjen od sonca je stal tam in jo gledal. Srce ji je burno zavalovilo. Dolga leta pričakovanja so utonila v srečo tega trenutka. Saj je bilo včeraj, ko sta se poslovila tam na razpotju...

Podal ji je roko in jo dolgo gledal v zveste oči. Ni bilo očitanja v njih, le brezmejna, vse odpuščajoča ljubezen je zrla vanj.

Sedla sta na parobek kraj cerkvice. Tam v daljavi so se v neomadeževani belini srebrile zasnežene gore, tu pod njenimi nogami pa je v tisočerih belih plamenčkih cvetel teloh.

»Ko bodo češnje v drugič zacvetele, se vrnem, sem ti obljubil ob slovesu. Obljube nisem držal.«

Sabina bi mu najraje položila roko na ustnice, da bi več ne nadaljeval svoje obtožbe.

»... Zato ni bilo pokoja v moji duši in veselje sveta se je ni dotaknilo. Iskal sem ljubezni, hrepenel po sreči, a ljubezen se mi je spreminjala v prevaro, sreča je bežala od mene. Tuja učenost mi je napolnila glavo, srce pa je ostalo prazno. In iskal sem dalje, iskal nekaj velikega, vzvišenega, kar bi napolnilo mojo dušo, kar bi dalo mojemu življenju pravi cilj in smoter. Povsod prevare in razočaranja.

Hodil sem nekega večera po poti izven mesta. Na jugu zacvete pomlad prej kot pri nas. Pa je nisem videl. Kot slepec sem hodil mimo pomladne lepote, duša mi je bila prazna, naveličanost in enoličnost življenja se me je oprijemala kot pusta jesenska megla. Kot da bi mi kdo zaustavil korak, sem obstal. V rebri nad seboj sem zagledal cvetoče češnjevo drevo. Odmaknjeno od vsega ostalega sveta je stalo tu, zasanjano v svojo snežno belino. Gledal sem ga in gledal, tedaj so mi začeli v dušo padati njegovi snežni cveti, drug za drugim. Napolnili so mi dušo do vrha, da sem se kot omamljen vračal proti mestu. Nič več nisem bil sam... Še tisti večer sem ti pisal. Sedaj vem, vedno in povsod sem iskal le tebe, hrepenel le po tebi. V tvoji iskreni preprostosti je vsa lepota, vsa vzvišenost, vsa učenost, ki mi je svet ni mogel dati. Vrnil sem se k tebi, kakor se vrača otrok k svoji materi, kakor hrepeni slepec po svetlobi sončnega dne. Ti si mi odpustila, name nevrednega si mislila vsa ta leta in vem, da me je le tvoja molitev obvarovala pred najhujšim.«

»Da, mislila sem nate, molila in čakala.«

»In če bi se ne vrnil?«

»Bi vseeno šla s smehljajem skozi življenje, ki je tako lepo tudi v bojih in viharjih, tudi kadar srce krvavi in se stiska v bolečinah, kajti vsak naš korak odloča za večnost.«

»Tega mi tuja učenost ni razodela.«

»Tuja učenost je brez toplote in brez življenja. Glej, to je bila moja knjiga!« je Sabina s pogledom objela valovit svet okrog sebe. »Tu sem se učila življenja. Tu v tej čudoviti skladnosti in harmoniji sem vzljubila vse ljudi. Tu sem spoznala, da je srečen le tisti, ki s preprostim srcem hodi skozi življenje, ki z roko v roki z nebeškim Stvarnikom občuduje Njegova dela in hrepeni kvišku k najpopolnejši lepoti in dobroti, ki je On sam.«

»Vso dušo si mi osvetlila...« je doumel Rado in jo pogledal v svetle oči. Drobni, beli plamenčki teloha so odsevali v njih, kakor vdana ljubezen njenega srca.

Kos v grmovju je za hip umolknil, nato je s podvojeno močjo zapel svojo pomladno pesem vstajenja.

Z. P.

Vinko Beličič, Pot iz doline

Slovenska pesniška žetev po vojni je pičla in medla, kolikor moremo pač razbrati iz revij in objavljenih zbirk. Zato smo Beličiču iz srca hvaležni za »Pot iz doline«, ki nam jo te dni poklanja za pomladno in veliknočno darilo.

Beličič je znan predvsem kot pisatelj kratkih liričnih črtic in razmišljanj. Vendar se je kot pesnik uveljavil že pred vojno v Domu in svetu ter Mladiki. Med vojno je izdal v Ljubljani svojo prvo zbirko »Češminov grm«. Zadnja leta smo brali njegove pesmi skoraj po vseh važnejših revijah in zbornikih, ki izhajajo izven domovine.

»Pot iz doline« je izšla ob desetletnici »Češminovega grma« ter je izbor pesmi, ki jih je napisal » po pomladi 1945. leta na robu domovine«, v Trstu, kjer poučuje slovenščino na naši gimnaziji.

Pesmi je razdelil v glavnem po času nastanka na tri skupine.

Prva — devet pesmi — »izraža še osebno bolečino ob prelomu časov«, ko je moral v tujino in mu je umrla mati. Dvojna ločitev ga za hip duševno ohromi. Toda spomin na mater mu baja čudežno povest

»o svetu, kjer je konec koprnenja,
kjer mavrica se vekomaj razpenja«;

cerkvica v Barbani, ki jo s tržaške obale bolj ugane kot vidi, jutranja pesem kosova, šmarnice na Stari gori in sonce na morju mu vrnejo pogum:

»Primem kupico zlatega vina.«

V drugi skupini — ciklus »Gorske večernice«, sedem pesmi — je osnovno čustvo še vedno »na struno domotožja ujeto«. Utrujeno srce išče sproščenja v gorah, v njihovi skrivnosti in tišini — a tam še močneje začuti svojo osamelost in pesnik si zaželi toplih rok, v katere bi del svoje »premrle, osamljene dlani«. »Gorske večernice« so tako prehod k pesmim boja med dvojno človekovo naravo, se pravi k pesmim tretje skupine (devet pesmi).

Pesnika vabijo čari ljubezni in sladke predanosti, vonjavi pomladni veter mu piha v kri, vabi ga rdeče jabolko iz srede raja, opoj življenja; obenem pa ve, da ne more ubežati samemu sebi in svoji dvojnosti:

»Ne morem nazaj, ne morem naprej,
v grozotni Čas ukovani Prometej.«

Pesnik namreč ni nekakšen nadčlovek, ki bi mu bilo vse dovoljeno, ki bi bil visoko nad drugimi ljudmi. Tudi njega vežejo obči zakoni, tudi zanj je življenje dostikrat trda tlaka:

»Ali meni je ozka pot
usojena skoz dolino,
odmerjen je skromen kot,
nalito je trpko vino
— že od davnega dne.«

Torej mu preostane le še obup, suženjstvo? Ne: pesem »Križev pot« izzveni v verz:

»Vstani spod križa, hôdi — veš za cilj!«

Toda ozračje je še vseeno nekam hladno in temno. Razjasni ga zadnja pesem »Prstan«: zlati obroček, podoba zakonske ljubezni in zvestobe, presije s svojim bleskom pesnikovo čisto osebno problematiko in ga poveže s predniki in potomci:

»Kot ti postajam cel,
žlahten, blesteč in trd:
duhovnik, posvečen za en oltar,
za ena usta sladka strd.«

Tem trem skupinam je dodal še dve domovinski pesmi. Prva je posvečena najsevernejši vasi na Koroškem, Kneži; druga, »Slovenija govori«, je brez dvoma ena najlepših pesmi v zbirki: navdih, izraz in oblika se zlivajo v čudovito enoto, mogočno, svečano, pristno, da bi jo vklesal v Triglavsko steno.

Beličič je izrazit lirik. Zato so njegove pesmi kratke, zgoščene, miselno celovite, neposredne. Občutljiv je za vse zunanje dražljaje, ki pa ne ostanejo na površini, ampak mu razgibljejo duhovni svet do dna; zato je njegova lirika močno duhovna, da je včasih prav blizu Antonu Vodniku (n. pr. prva kitica VII. pesmi v »Gorskih večernicah«), a le po izhodni točki, v začetnem razpoloženju, ker ni ves zamrežen v odmaknjeni svet, ampak temelji vselej na živi stvarnosti. V tem je bliže Gradniku, s katerim ga druži še miselna globina in prometejevska problematika. S temi primerjavami seveda nočem očitati Beličiču nikakršnega epigonstva, saj je s to zbirko dokazal, da je zrel in samosvoj pesnik, svojski v motivih, čustvovanju, izrazu in ritmu. In vesten pesnik: njegove pesmi niso kratko in malo izlivi trenutnih vtisov, ampak izbrušene umetnine, kjer se navdih spaja z zavestno obdelavo v živo enoto. In prav to je umetnost.

Ak. slikarica Aleksa Ivančeva je opremila knjigo s petimi izvirnimi linorezi, ki pesmi spremljajo, dopolnjujejo in razlagajo. Umetnica se je že skoraj povsem rešila akademskih vplivov, vendar je očito, da je šele na vmesni razvojni stopnji. Posebno zanimiv je njen poizkus, da bi proti linearnim in ploskovnim težnjam sodobnih grafikov (Spacal, Černigoj) ohranila tudi v tej umetniški panogi čim več slikarskih prvin, se pravi luč, globino, atmosfero in masovno, ne zgolj linearno dojemanje predmetov.

Knjiga je v Trstu pomenljiv dokument naše kulturne in umetniške samobitnosti. Izdala jo je v aprilu 1954 založba TABOR v dve sto numeriranih izvodih in pomeni bibliofilsko redkost.

Rafko Vodeb

ALENKA:

Avstrijski pisatelj - Reimmichl

Lanskega decembra je na Tirolskem umrl v 87. letu starosti msgr. Sebastjan Rieger, avstrijski ljudski pisatelj, ki pa je bil poznan le s pisateljskim imenom — Reimmichl. Bil je priljubljen ne le med svojim avstrijskim narodom, ampak tudi med drugimi narodi. Poleg tega, da je z veliko ljubeznijo pisal za svoje ljudstvo, je v svojih delih oznanjal krščansko idejo. Ljubezen do svojega naroda, preprostost v slogu in pa močna, neomajna vera, h kateri je vedno vzpodbujal, vse to daje njegovim delom poseben čar; prav zaradi teh lastnosti so njegove knjige našle pot v svet in so postale priljubljene tudi izven meja Avstrije in Nemčije.

Reimmichla bi lahko primerjali Pierre L'Ermite-ju. Kar je Pierre L'Ermite Francozom, to je bil Reimmichl Avstrijcem. Oba sta tudi na Slovenskem poznana. Bralci »Katoliškega glasa« so leta 1947 brali v tedanjem »Slov. Primorcu« njegovega Hlapca Ferjana. Reimmichla pa tudi poznamo iz raznih Mohorjevih koledarjev, pa tudi iz drugih njegovih prevodov (n. pr. Zagorski zvonovi). Snov je zajemal Reimmichl, tako kot zajema Pierre L'Ermite, iz vsakdanjega življenja, v živi in pristni govorici svojega naroda. Še nekaj sorodnega je pri njiju: oba duhovnika, oba sta stremela za istim ciljem: z apostolsko dejavnostjo in s pisateljskim peresom vzgajati svoj narod in ga usmerjati na pot, ki pelje mimo zemeljskega življenja v večnost, in to na podlagi trdne vere v Boga. Vedno sta ljudstvo vzpodbujala k zvestobi do svoje zemlje in svojih dedov. Tako sta mnogo doprinesla k izboljšanju razmer v svoji domovini; razširil se je s tem dober tisk, poživila se je ljubezen do domovine in okrepila se je moč katoliške vere. Z vso vztrajnostjo in odločnostjo sta se borila proti pokvarjenosti in neutrudno pozivala h krepostnemu življenju, in to v socialnem in družinskem življenju, v morali in v veri.

Reimmichl je bil doma iz Sv. Vida pri Lienzu v Avstriji, kjer se je l. 1867. rodil kot sin kmečkih staršev. Ko je imel 13 let, so ga vpisali v škofijsko gimnazijo v Briksnu in ko je to dovršil, je obiskoval bogoslovje v istem mestu. Leta 1851. je bil posvečen v duhovnika. Svojo dušnopastirsko službo je odslej naprej opravljal po raznih krajih v Avstriji, nato pa je služboval v Griesu pri Brenneru na Tirolskem skozi dolgih 39 let, do svoje smrti lanskega decembra. — Svoje pisateljsko delo je začel v listu »Tiroler Volksbote«, in kmalu je tirolsko ljudstvo iz teh njegovih člankov spoznalo, da ima v svoji sredi velikega ljudskega pisatelja, ki je prišel iz ljudstva in pisal za ljudstvo. Nato je pisal in pisal, pripovedne spise, romane, sodeloval je pri koledarjih. Vsega skupaj je izdal 50 romanov in pripovednih spisov, več sto krajših zgodb in poezij. S svojimi deli je Reimmichl izvršil dvoje poslanstev: *apostolsko*, v kolikor je s tolikšno prepričanostjo razširjal versko miselnost, in *kulturno*, ker je s svojimi knjigami znal v preprostem ljudstvu vzbuditi ljubezen in zanimanje do knjig in do pouka, ki je v njih. Še nekaj je bilo, kar je iz pesnika in pisatelja Reimmichla naredilo veliko osebnost, namreč skladnost njegovih nazorov z njegovim življenjem: živel je preprosto, kot je tudi pisal preprosto; neumorno je skrbel za blagor zaupanih mu ovčic, čeprav mu je pisateljevanje nedvomno jemalo veliko časa in moči. Ljubil je vse brez izjeme, vsem je bil brat in oče, vsem je pomagal, vse je razumel. Delal je do zadnjega, dokler mu bolezen ni z vso krutostjo iztrgala peresa iz rok. Se v svoji duhovni oporoki je ostal zvest življenjskim idealom: v njej opominja svoj narod, naj ostane močan in neomajen, kot skale domačih gorà, naj ostane zvest svoji zemlji in predvsem, zvest svoji veri, katoliški veri, in zaključuje z željo, da bi se nekoč vsi srečali v večni domovini, ki je neizmerno lepša od lepe Tirolske.

Ameriška dobrodelnost

Ameriški katoliki so lani z nabiralno akcijo za »Zahvalni dan« zbrali 4,400.000 kilogramov oblačil in drugega blaga, kar so vse poslali v 19 drugih držav. Nabrane stvari so razdelili najbolj potrebnim, brez ozira na raso, vero in barvo.

Največjo količino so poslali na Korejo (1,800.000 kg), nad pol milijona kg so poslali v Nemčijo in Italijo. Libanon je prejel okoli 400.000 kg.

Kapitan ni potrkal. Počasi in zamišljen je šel na poveljniški most in brezgibno zrl v daljavo.

Mislil je na svojo ljubo Rusijo. »Mamico Rusijo«, kakor jo je imenoval Dostojevski. V domači šoli v Odesi, v Kadetnem zavodu v Sebastopolu, na navtični šoli — povsod je slišal samo o moči svojega ljudstva. Knjige in časopisi so oznanjali napredek in državniki so govorili o velikem poslanstvu sovjetske Rusije.

Ni bilo morda vse to samo laž in goljufija? Kaj je to »poslanstvo« Rusije? Rusija sama potrebuje poslanika: Poslanika miru in dobrote... kot ta duhovnik tukaj.

Toda moč! Da imajo drugi strah pred nami! — Ali ni to boljše od miru? Ponosna zavest lastne moči, da, to je prava ruska čednost... Kaj hočejo ti mehkužni poboljševalci sveta! — Veter se polagoma obrne v drugo smer — dopoldan bo raznal oblake in zopet bo sijalo sonce čez vso Rusijo. Močno nepremagljivo sonce, sonce moči. Ob peti uri se bo Odesa dvignila iz morja, železni grad mlade Rusije, znamenje zmage in moči — ne pozabi tega, tovariš kapitan — zato proč s tem sanjavim slabičem!

Z močnimi koraki je šel v prostore brezžičnega brzojava in javil pristaniškim oblastem: »Katoliški duhovnik na krovu. Imenuje se Josef Münz.«

Dan je minil v prijateljskih razgovorih. Tako so prišli v pristanišče v Odesi. Polno ladij, veliko vrvenje in na pomolih množica ljudi kot navadno.

Carinski uradniki in pristaniška policija so bili takoj na mestu radi običajnega pregledovanja blaga in kontrole osebnih dokumentov. Trgovinski zastopnik se je na krovu prav prisrčno poslovil od kapitana; zahvalil se mu je za dobro vožnjo in prijateljsko družbo. »Ni vredno omeniti, gospod. Ravno nasprotno: jaz vam moram biti hvaležen za vašo prijetno družbo. Če imate kaj časa, me lahko obiščete. Stanujem tu blizu, Galerija štev. 5, vsakdo me pozna. Mogoče še nocoj...«

»Mogoče...«

»Torej: na svidenje, gospod Münz!« — je zaklical kapitan s poudarkom ter mu prijateljsko stisnil roko. Nato se je oddaljil. Duhovnik je še dolgo smehljaje gledal za njim. Mladi, neporočeni, izobraženi kapitan se mu je zdel dober človek — skoraj odkritosrčen. V njegovem stanovanju bi lahko dobil zavetišče, dokler bi se ne privadil ruskemu življenju. Delo v kaki tovarni in polagoma zbrati okoli sebe skupino ljudi...

Še enkrat mu je z roko zamahnil v pozdrav. Nato se je obrnil — in imel je pred nosom cev revolverja. »Državna policija — ste aretirani,« mu je rekel neki civilist in drugi ga je že prijel za roko.

Kapitan je z izbuljenimi očmi gledal ta prizor. Obrnil se je in s težkimi koraki odšel v svojo kabino ter zaloputnil z vso silo vrata za seboj.

Čez štiri dni je zopet plula »Desna« po Donavi navzgor. Vreme se je poslabšalo — kar se večkrat zgodi v mesecu aprilu.

Kapitan je sedel pri svoji pisalni mizi. Niti sam ni vedel, na kaj je mislil. Vzel je v roke kak uradni spis, ga spet odložil ali se poigraval z obtežki za pisma. Kar si najde v roki zvitek kovanega denarja: 30 rubljev je stalo napisano in zraven se je videl bled, skoraj izbrisan pečat. Brezmiselno je držal zvitek v roki. »30 rubljev... 30 rubljev« — mu je plesalo pred očmi — končno se vzdrami: Kakšen denar je to? Kdo ga je prinesel sem? Mogoče ve krmar kaj o tem...

Da, ta je vedel... »Član policije v pristanišču ga je prinesel ravno hip pred odhodom ladje. Vi ste se nahajali v strojnih prostorih, zato sem ga del na vašo mizo.«

Kapitan je zaklel. Ne, on ne potrebuje tega denarja. Zaklenil se je v svojo kabino in vrgel denar na pisalno mizo. Tu se je papir pretrgal in denar se je raztresel po mizi... lep srebrn denar.

»Naj bo!« — je pomislil; sedel je k mizi in se začel igrati z denarjem. Spuščal je kos za kosom na marmornato ploščo mize, kjer je srebro tako lepo žvenkljalo, da se je nehote zasmejal »27... 28... 29... 30.«

Toda trideseti srebrnik ni zažvenketal! — Samo zamolklo je udaril, ko je padel na mizo: bil je namreč — ponarejen. Kapitan je imel samo 29 srebrnih rubljev.

Tedaj mu je začela roka trepetati in zrak mu je postajal vedno bolj zadušljiv. Čelo mu je postalo vroče in po obrazu je začutil znojne kaplje. — Vtaknil je denar v žep, zaklenil za seboj vrata kabine in šel počasi, sklonjen, močno sklonjen na most.

Ladijska sirena je tulila: bližali so se Železnim vratom. Nevarno mesto — sedaj je treba paziti.

Stal je tam zgoraj in gledal v šumeče valove, v jeklenotrde ostre skale, vrvenje deroče vode — tam blizu pa, nedaleč od ladje tako strahotno mirna Judeževa voda.

Kapitan se je ugriznil v ustnice. »Judež« — si je nekako prijazno zašepetal. Nato je vzel denar iz žepa in ga — kos za kosom — vrgel čez krov v vodo. »Judežev denar v Judeževo vodo,« je mrmral in oči so se mu čudno odločno svetile. Samo tridesetega ni vrgel od sebe. »Če je bil Mojster izdan za 30 srebrnikov, ne sme učenec veljati več kot 29 — kajne, gospod kapitan?« — je govoril pred seboj. Obdržal je zadnji novec tako krčevito v roki, da ga je prav zabolelo; ni ga mogel vreči od sebe in je dobro vedel, da ga ne bo nikoli zavrgel. Ta ponarejeni denar naj ga žge, vedno žge, da ne bo nikoli pozabil Sina božjega — ne njegovega učenca Josefa Münza.

Tako je stal, kakor da nosi na ramah nevidno težo. Veter mu je že davno odnesel klobuk; dež mu je bil v obraz — toda niso bile samo kapljice dežja, kar mu je teklo po licih.

Dr. ANTON KACIN:

Srečko Kosovel

Ob 50-letnici rojstva

Najlepše, najbolj občutene in neposredno izražene Kosovelove pesmi so tiste, v katerih opeva Kras. To so impresionistične pesmi, kar pomeni, da je pesnik sprejemal vase zunanje vtise kraške lepote, razpoloženja in trpljenja. Kras mu je bil vedno pred duševnimi očmi. Kadar je bil doma, je dobival od njega navdihe, če je bival v Ljubljani, mu je domotožje narekovalo izraze pristne, globoke lepote. Neverjetno, koliko pesmi je Kosovel napisal o tej na zunaj razmeroma enolični pokrajini. Vsaka malenkost je odmevala v njem in dala povod za pesem. Jesen, brinovka, oktober, kraška vas, kraška cesta, polje in skale, večerna zarja, jutro, sonce, burja, žene, ki se vračajo s polja domov, večerja, govorica kraškega človeka (Preproste besede), ilnate, rdeče kraške poti, sveti Štefan, vetrovi v polju, nedelja v vasi; vsaka impresija je združena z osebnim doživetjem in refleksijo. Znamenita je postala pesem »Bori«. To značilno kraško drevo je opeval tudi v mnogih drugih pesmih. Bor mu je postal simbol Krasa.

»Bori, drugovi, dehteči, močni,
tihi drugovi kraške samote,
bodite pozdravljeni v moji samoti,
polni težke, otožne lepote.«

(Pesem s Krasa)

Tudi svoji materi je poklonil več lepih pesmi. Misel na mater mu je bila v tolažbo, ko je preživljal težke ure dvoma in duševne razbitosti.

»Vidim te, mati, stopaš po klancu
(v temnem stolpu jutro zvoni) —
hiše so tihe, polja še spijo,
le v tvojem oknu še luč gori.«

V težkih urah, ko so v njegovi domišljiji vstajale strahotne vizije bodočih katastrof, je zaklical kot pred njim Cankar: »Kje si, Bog, mati?« (Iz tečajev). V podobnem prividu je izpovedal: »Samo še eno srce poznam, samo še eno besedo: Mati!« *(Vstani)* Že sami naslovi pesmi razodevajo njegov notranji odnos do matere: O mati; Mati čaka; Vidim te, mati; Moja mati; Mati, poljubljam tvoj kruh itd.

Močnejša kot vse drugo je pa v Kosovelovi pesmi misel na smrt. Dolgo pred svojo telesno smrtjo se je čisto jasno zavedal, da bo umrl mlad. Ta zavest zveni iz pesmi v raznih zvokih: zdaj je obup, ker mora mlad zapustiti življenje, potem vdanost, nato zopet upornost; včasih čisto hladno premišljuje o smrti, kot da bi njega nič ne zadevala; čez nekaj časa pa vprašuje: »O, kedaj bo in kako?« (Stolpna ura). Slutnja smrti ga spremlja povsod. Vidi že svoj grob »sredi belih puščav...«

»Na belih grobljah
kraških planjav:
Tam bo tvoj kot.« *(Pesem)*

Čuti hrepenenje po temi,

»ki vse ozdravi, ki vse utolaži,
kako bi se v grobu spočile te oči
za vekomaj... *(Umiranje)*

Pridejo trenutki upora: »Ne, jaz nočem še umreti!« in »Uprite se smrti!« (Mrtvo stoletje), a za njimi pride vdanost, resignacija:

»Ves svet pred mano je zaprt,
zdaj šel bi s tabo, tiha Smrt.«

(Vse, o vse)

Pravzaprav je nekaj čudovitega v tem, da mladenič, ki je videl pred sabo neizbežni bližnji konec svojega življenja, ni omagal pod to težko zavestjo, temveč je do zadnjega delal in ustvarjal.

Ljubezenskih pesmi Kosovel ni napisal veliko. Njegova erotika je nežna, brezstrastna, eterična, čista.

Močna je pri Kosovelu narodna zavest, odpor proti zatiranju. Čeprav je sam povedal, da je poznal Petra Bezruča in njegove pesmi iz Šlezije, ter je tako priznal njegov vpliv, so vendar pesmi kot »Oreh«, »Peter Kamenar«, »Balada« in druge tako pristno Kosovelove, porojene iz kraške in sploh primorske bridkosti, da o kakem vplivu ne more biti govora, kvečjemu o viru inspiracije.

Kosovela predstavljajo kot glasnika daljnih ciljev revolucije. Njegovo ime so pisali in ga še pišejo na bojne zastave. Pripominjam, da ga danes zaradi politične potrebe drugače sodijo, kot so ga pred 30 leti.

Kosovel je res napisal precej socialnih borbenih pesmi in člankov. Večkrat govori o kapitalu, pravi, da čuje transmisije novega sveta, obtožuje družbo zaradi bede, se huduje nad buržuji, napoveduje propad Evrope in smrt evropskega človeka. Veroval je v novo dobo, »ko bo vsak delavec človek, ko bo vsak človek delavec.« Tudi na upor je klical. Vendar v njem ni bilo kakega ozkega določenega socialnega nazora; pisal je tako, ker je nagonsko čutil vsako krivico. Boril se je zato, da se krivica popravi, ne pa da se naredi še hujša krivica. Besedo »Pravica« je pisal z veliko začetnico, to pomeni, da je hotel enako pravico za vse. Zanimivo bi bilo vedeti, kaj bi Kosovel rekel na trditev Miloša Miniča, da je »navadna malomeščanska norost«, ako kdo zahteva, da naj demokracija velja za vse enako, da naj bodo vsi ljudje enakopravni. (Slov. poročevalec, 19. januarja 1954), kako bi pogledal, če bi vpričo njega razpravljali, kateri ljudje so »ljudstvo«, kot so to delali Adamič, Kardelj in Josip Vidmar. (Naša sodobnost, 1953, str. 890) kot da ne spada vsak poedinec k ljudstvu?

V tem pogledu so Kosovela pred 30 leti drugače, pravilneje sodili kot danes. Josip Vidmar, njegov prijatelj, današnji predsednik slovenske Akademije znanosti in umetnosti in komunist, je l. 1927, ko je govoril o Kosovelu, s pomilovalnim smehljajem postavil besedi »proletarska« in »evropska« poezija, katero je označil kot nepristno poezijo, med navednice: »Sem sodi do malega vsa njegova »proletarska« in »evropska« poezija... Vse to je v njegovem delu epizoda.« Epizoda pomeni nekaj kratkotrajnega, nebistvenega. In A. Ocvirk je 1931 zapisal, da je bil Kosovel pesniško nesodoben v tolikí meri, da je to motilo. (Izbrane pesmi, 1931, str. 38). Kosovel ni bil politični ali socialni borec, njegov pogled je bil preveč obrnjen v notranjost, bil je predvsem umetnik, veroval je, da ima umetnik v življenju neko vzvišeno poslanstvo, hotel je celo, da bi bila umetnost središče življenja in dogajanja. Bil je, na kratko povedano, velik idealist v najlepšem pomenu te besede. Vsak materializem ga je odbijal. Če danes torej zastopniki kake politične struje ali sistema slavijo Kosovela zaradi pesmi, katere so isti ljudje pred 30 leti smatrali za manjvredne, potem to pač ne znači nič drugega, kot pomanjkanje lastne tradicije.

Kosovela ne moremo smatrati za glasnika materialistične revolucije še iz enega razloga. Njegova duša je bila namreč globoko religiozna, religiozna ne toliko v pozitivnem krščanskem smislu kot po svojem hrepenenju po nadnaravnem.

Vroče je iskal Boga

»Nate naj mislim, večni Bog,
nate, ki si skrivnosti skrivnost;
odkod si ti in kdo si ti,
ti si širjava, ti si globokost?«

(Povej, razodeni! II.)

V pesmi »Psalm« kliče: »O Bog, usmili se moje praznote! — Usmili se nas, usmili se nas!« Med oblaki je slišal Njegov glas in v temi mu je svetil Njegov obraz.

»Njegov ukaz življenje nam podarja
in glas Njegov svetove nam ustvarja.
— Pokliči nas, da pridemo do tja,
kjer vse se pomiri in vse konča.«

(Bolest III)

Iskal je resnico.

»Resnica je večna in večen njen žar,
v ognju gori njen daljni oltar.«

(Oda na bodočnost)

Boga je živo slutil in čutil. V »Odi na bodočnost« je videl pred svojimi dušnimi očmi borbo človeškega rodu za resnico in pravico in končni prizor, ko se po težkih in temnih zarjah razprostre bela bodočnost:

»in trudno človeštvo vse naokrog
zbrano in sredi njega: Bog.«

Nobena filozofija, nobena revolucija mu ni mogla dati odgovora na mnoga vprašanja, ki so ga mučila. Pesmi nam ne povedo, ali je našel Boga v vsej polnosti spoznanja; vemo pa, da je umrl lepo krščansko.

*

V tem kratkem predavanju je pomen Srečka Kosovela za Slovence, njegovo delo, njegova življenjska in duševna drama le nakazana; izčrpana še dolgo ni.

Srečko Kosovel je izrazit zastopnik modernega evropskega človeka in umetnika z razbito duševnostjo, brez krmila, ki že več kot pol stoletja išče duševne opore v raznih estetskih — izmih, ki mu je ne morejo dati. Izgubil je pač vero v onostranske večne vrednote. Srečen tisti, ki najde pot nazaj k njim. Upati hočemo, da jo je Kosovel našel.

(Konec)

Eno leto prosvetnega dela na Goriškem

Koncem februarja je Slov. kat. prosvetno društvo v Gorici imelo svoj redni letni občni zbor. Na njem je dosedanji odbor podal poročilo o svojem delu v preteklem poslovnem letu. Iz tega, kar smo tam slišali, in iz svojega lastnega opazovanja, podajamo kratek oris opravljenega dela.

Slov. kat. prosvetno društvo (SKPD) v Gorici šteje le nekaj let življenja in delovanja. Ustanovilo se je v začetku leta 1951. Kmalu se je pa čvrsto ukoreninilo in šteje danes lepo število članov, predvsem v mestu. Danes ima tudi svoje društvene prostore in sicer v poslopju Katoliške tiskarne na Placuti. Tam je društvena knjižnica in pevska soba. Društvu manjka primerna dvorana. Za sedaj služi za prosvetne namene dvorana Marijine družbe istotam. Tu se vrše kulturni večeri ter glasbeni in dramatski nastopi. Čuti pa se živa potreba po večji in samostojni dvorani. Iz te potrebe je ravno v SKPD vzrastla misel o zidanju Prosvetnega doma, kjer bi bila primerno velika dvorana, igrišča in drugi prostori, ki so nujno potrebni za prosvetno delo. Danes je zamisel Kat. prosvetnega doma že zelo blizu uresničitve.

SKPD v Gorici je torej v nekaj letih pokazalo živo delavnost in se živahno udejstvuje na vseh poljih prosvetnega udejstvovanja; posebno se je to delo razmahnilo v preteklem poslovnem letu. Predvsem so bili to leto številni in dobro pripravljeni kulturni večeri. Po številu jih je bilo osem ter so nekateri med njimi pomenili pravo kulturno prireditev. Naj jih vsaj omenimo: Dne 11. febr. 1953 je dr. Lojze Škerl iz Trsta imel predavanje »Človek in njegovo dostojanstvo« ter peta božja zapoved v luči nekaterih modernih problemov. Nato je 25. febr. bil izseljeniški večer, ko je govoril č. g. Jože Vidmar o svojih izkušnjah med slovenskimi izseljenci v Belgiji, Franciji, na Holandskem in v Angliji. Večer so poživile primerne recitacije in petje. Nato je 11. marca dr. Rudi Klinec govoril o spiritizmu. Še isti mesec je bil na praznik Marijinega oznanjenja materinski dan, ki ga je društvo pripravilo v zvezi z Mar. družbo. Poleg predavanja maturantinje Lucije Novič o materi v delih Ivana Cankarja so bile na sporedu recitacije, žive slike in petje. V mesecu aprilu pa je imel predavanje prof. Hubert Močnik o »Gospodarskih podvigih in padcih v začetnjih 50 letih s posebnim ozirom na goriške Slovence«. Vendar je bila krona prosvetnega dela v lanskem prvem polletju pevski koncert, posvečen spominu pok. skladatelja Vinka Vodopivca. Vršil se je 28. in 29. junija 1953. Na tem koncertu je nastopil mešani in moški zbor Prosvetnega društva pod vodstvom dirigenta prof. Mirka Fileja. Izvajali so najlepše skladbe Vinka Vodopivca, med njimi tri balade »Mejnik«, »Ubežni kralj«, ter »Knezov zet« — Koncert je zbor ponovil v Nabrežini dne 18. oktobra v splošno zadovoljstvo občinstva. Vodopivčev koncert pomeni brez pretiravanja velik kulturni in umetniški uspeh med goriškimi Slovenci, ki so to pot slišali nekaj najbolj dovršenih glasbenih umetnin Vinka Vodopivca.

V jesenski sezoni je društvo priredilo najprej v sodelovanju z Mar. družbo kulturni večer v spomin pok. msgr. Mirka Brumata ob tretji obletnici njegove smrti. Spominski govor je imel Brumatov prijatelj msgr. Alojzij Novak, ki nam je orisal Mirka Brumata kot človeka, duhovnika in narodnega delavca. Poleg tega je zbor Marijine družbe izvajal najlepše Brumatove pesmi. Končno se je društvo prav tako v povezavi z dekleti iz Marijine družbe oddolžilo spominu škofa Friderika Barage na praznik sv. Treh kraljev z lepo uspelo akademijo, katere najtežji del je nosil Mirko Mazora s svojim predavanjem.

Pri vodstvu Katol. prosvetnega društva je bila vedno želja ustanoviti igralsko družino, ki naj bi s samostojnimi nastopi gojila zdravo dramatiko. To se je vsaj deloma posrečilo v preteklem letu: v društvu je vstala dramska družina, ki je dvakrat uspešno nastopila. Prvič je bilo na skupnem nastopu pevskih zborov v Štandrežu dne 27. septembra 1953. Ob tej priliki so glavni pevski zbori z Goriškega nastopili s pevskimi točkami, prosvetno društvo iz Gorice je pa poleg zbora postavilo na oder tudi Čehovega »Medveda«. Uspeh je bil sijajen. Zato je pogum zrastel in v mesecu januarju je SKPD igralo drugo igro, bolj zahtevno, Gobavega viteza Ksaverja Meška. S tem verskim misterijem je društvo kronalo prizadevanje na dramatskem polju. Gobavi vitez je bil za goriško publiko povsem novo delo, čeprav se je na prosvetnih odrih v Sloveniji že večkrat predvajalo. O tej igri je »Kat. glas« prinesel precej laskavo oceno. In to po zasluženju. Režiser M. K. ter vsi igralci brez izjeme so se potrudili in v svojem delu uspeli, da so postavili na oder to versko dramo Fr. Ksaverja Meška v obče zadovoljstvo občinstva, saj so jo morali trikrat ponoviti. Nedostatek je bil le v tem, da so jo igrali okrog svečnice, ko je bil v Gorici pravi sibirski mraz in je marsikdo ostal doma, ki bi sicer rad videl to odlično podano delo.

S to igro je odbor zaključil lansko poslovno leto in se predstavil članom na občnem zboru s precej aktivno bilanco, ne toliko finančno kolikor moralno. Glede financ bi tako mimogrede omenil, da drži pač tudi v Gorici velika resnica, da kultura ne nese. Toda društvo se tudi finančnih težav ne boji, ker ve, da bo le preko težav prišlo do uspeha.

Na občnem zboru se je tudi pokazalo, da društvo v polni meri vrši nalogo, ki si jo je zastavilo pri ustanovitvi: širiti prosveto med članstvom in goriškimi Slovenci sploh na osnovi katoliških idej in smernic ter buditi in širiti narodno zavest. Pri volitvah je bil nato skoro soglasno nanovo izvoljen prejšnji odbor z malimi spremembami, ki so se pokazale potrebne.

H. K.

MORSKA OBALA V POMLADI

ZORA PIŠČANČEVA:

Dom ob morju

Andrej je prišel tisto jutro za čuda pomirjen domov.

»Odločil sem se,« je rekel ženi, »prodal bom.«

Žena Marija ga je pogledala z velikimi bolestnimi očmi. Tudi njej je odleglo.

»Saj vidiš, da ni drugega izhoda. Bog nas vseeno ne bo zapustil.«

»Dosegli so svoj namen. Dom bo prišel v tuje roke in tudi otroke nam bodo vzeli. Vse pojdejo za Kristinot..«

»Ne,« je skoro kriknila Marija, »to se ne sme zgoditi...« pa je nenadoma sredi stavka umolknila in nova bolečina se ji je zasekala v srce.

Najmlajša Ivica je prišla sinoči v spremstvu fanta domov... Tudi Lenčka je zadnje čase zamišljena in še Vida ne prepeva več kot nekoč...

O, mati, ki si noč in dan čula nad svojimi otroki, da bi prestregla tajna znamenja, ki si verovala, da jih boš ohranila zveste Bogu in narodu, močnejše kot tvoja ljubezen je hrepenenje mladih src, lepše kot domovina njihove sanje... Ko jih bodo izsanjali do dna, se bodo povrnili k tebi s srcem razklanim od spoznanja in z ugaslim plamenom mladosti v očeh... Vse kakor Kristina...

»Najinim otrokom je že zbledel spomin na dom,« se je prelivala bolečina iz enega srca v drugo, »le jaz in ti ga še nosiva v svojih dušah in samo umreti bi še prišla domov.«

Vstala so dekleta in Andrej jim je povedal svojo odločitev.

V svetlih očeh je za hip zasijala otožnost, vstali so spomini na to, kar je bilo šele včeraj, a se jim je zdelo neskončno, neskončno daleč. Potem je mladost premagala vse. Le Lenčkine oči so se napolnile s solzami. Njena sanjava narava je bila s tisočerimi spomini navezana na beli dom ob morju.

»Ne morem drugače,« je stal Andrej kot obtoženec pred ženo in otroki, »posojila ne dobim nikjer in banka noče več čakati. Skušal bom rešiti, kar se bo še dalo.«

Na omari je še ležalo tisto usodno pismo, ki je pred tednom dni kakor smrtna obsodba obtežilo vsa srca. Najhujšo težo je vrglo na Andreja. Hodil je od vrat do vrat, trkal in prosil, a vse zaman, tujcu niso zaupali. Končno se je odločil.

Še tisti dan je odpotoval. Bil je prijeten zgodnje pomladni večer. Velikonočni prazniki so bili tik pred durmi. Andreju se je zdela vožnja vse prepočasna, rad bi se čimprej rešil teže bremena, kako: da bi mu potem odleglo.

Proti jutru je prispel v Trst. Zaželel si je, da bi ga sprejela megla in dež, da bi tako lažje skril svojo bolečino. A nebo je bilo kot razpet sinji plašč, na katerem so se poigravali nakodrani oblaki. Hiše in polja so se svetila v soncu, razevela drevesa je božal pomladni veter. Vse kakor nekoč...

Tam na barkovljanskem mostu se je za kratek hip zazrl v svojo domačijo na hribu. Ni mogel drugače. Kratek je bil ta hip, krajši kot vzdih njegove trpeče duše, a Andrej je vedel, da ga vse življenje ne bo pozabil.

Tam je stal njegov beli dom. Okna so bila na stežaj odprta, kakor bi ga vabila, kakor bi se stotero nevidnih rok prožilo v objem. Latnik modrih glicinij pred hišo je bil ves v cvetju, breg je bil čez in čez odet v bel pajčolan cvetočega drevja. Razločno je Andrej videl na nasprotnem bregu brajde trt... Potem mu je vse izginilo izpred oči, le v duši je ostala podoba, kakor da bi jo kdo z razbeljenim železom vtisnil vanjo.

Izstopil je na kolodvoru. Bal se je, da bi ga kdo izmed znancev ne srečal in mu že v očeh bral, kar mu je na duši ležalo kot zločin.

Zavil je proti morju, nato po stranski ulici do znanega tržaškega odvetnika.

»Za danes ne moremo še skleniti pogodbe. Kupec je zadržan in bo šele jutri prispel v Trst. Potrpite, gospod Andrej.«

Odtaval je na ulico ,niti tega ni vprašal, kdo je kupec njegove hiše. Bilo mu je vseeno.

Počasi se je Andrej napotil navzgor proti cerkvi sv. Justa. Šel bi k sorodnikom v Istro, a denarja za vlak ni imel, še za kosilo ga ne bo, je pomislil in se vsedel na obzidje pred cerkvijo, izpostavljeno soncu in vetru.

Pod njim je hrumelo mesto, pehalo se v mrzličnem nemiru za vsakdanji kruh, kakor da bi bil to edini smoter in cilj življenja. Kot hrepenenje nikdar utešeno in nikdar doseženo se je mesto vzpenjalo kvišku, rastlo na gričih in pobočjih naokoli. Skoro bi ga več ne spoznal. Izginila so rodovitna polja in vinogradi, naselila se s hišami in tvornicami, bele ceste so vse vprek prepregale pobočja, vse tja gor do belih kraških sten. Tam, ob vznožju Trstenika je stal svetilnik zmage, kot mejnik na meji dveh svetov, dveh časov, kot mogočni malik, pred katerim so morali upogniti ramena vsi, ki so nekoč drugače mislili in verovali.

Na vrhu kupole je kraljeval angel zmage. Meč v njegovih rokah se je svetil...

...In dvignil ga je angel in zamahnil z njim na štiri strani sveta. In užgali so se plameni sovraštva, ognjeni zublji so razsvetljevali zvezdnate noči. Goreli so domovi v Trstu, Barkovljah, Rojanu, v Škednju in pri Sv. Ivanu in povsod, kjer so imeli Slovenci svoje skupne domove. Njihova pesem je zamrla v kriku groze, onemela njihova beseda, še solzam ni bilo dano, da bi olajšale bolečino srca.

Tam v Bazovici so v sivo jesensko jutro odjeknili streli... Obrazi so okameneli, le v srca so padale krvave solze.

A gorja ni bilo še konca. Še iz src otrok so hoteli izruti ljubezen do materine besede in položiti vanje pečat izdajstva. Zajokale so matere, ko so se sklanjale nad tujimi črkami v knjigah svojih otrok, zajokale stare ženice, ko jim je gospod raz prižnico govoril nerazumljive besede.

S strahom in bojaznijo je bila izgovorjena vsaka slovenska beseda, še za zapahnjenimi durmi si ni upala na dan.

Tujina reže kruh premnogim otrokom te zemlje, njihovi domovi izginjajo v žrelu nenasitnega malika. Andrejev ni ne prvi ne zadnji...

Grenke kaplje pelina so počasi drsele v Andrejevo srce, nikogar ni bilo, da bi ga potolažil.

PLUG *legenda*

Devica Marija je bila hčerka edinka. Ker je postava Mojzesova tako zahtevala, se je zaročila in poročila.

Da njeno imetje ni bilo veliko, vidimo. ker je njen ženin Jožef še nadalje vršil svojo tesarsko obrt.

Tesarji tedaj niso delali samo to, kar sedaj, ampak so bili obenem tudi mizarji, kolarji; postavljali so celó hiše.

Ker je družinica živela v skromnih razmerah, so ji dobri sosedje zdaj pa zdaj darovali kaj poljskih pridelkov, posebno proti koncu zime in v začetku spomladi, ko je navadno najmanj pri hiši.

Zmogljivost preživljanja se je povečala, ko je Jezus dorastel in krepko prijel za tesarsko sekiro in žago. A tudi tedaj so jim dobri pomagali s svojimi darovi. Posebno če so naročili kako tesarsko delo. Jezus je delal tako lično, trpežno in dobro, da so se n. pr. njegovi plugi ohranili zelo dolgo. Sam učeni filozof sv. Justin, ki je umrl v Rimu mučeniške smrti leta 166 po Kr., sporoča, da je videl pluge, ki jih je naredil Jezus. Justin je bil doma iz Sihema pri Samariji, nekako na pol pota med Jeruzalemom in Nazaretom.

*

Posebno je sv. družinici radodarno pomagal neki premožnejši kmet iz Nazareta, Manase. Bil je resnično pobožen. Ni bil farizej, ker mu ni prijala njihova ošabnost in navidezna pobožnost. Saducejem tudi ni pripadal. Ti so bili preveč posvetni. Uživanje in imetje, to je bilo njihovo geslo. Za dušo se niso brigali. Tudi Herodovec ni bil. Preveč je namreč ljubil vero očetov in božje obljube, da bi pričakoval rešenje Izraela od tujca Heroda in njegovih zaveznikov. Bil je pravi Izraelec, v katerem ni bilo zvijače.

Pripetilo se je, da se je temu dobremu kmetu plug zlomil, ko je oral. Razžalostil se je, a ne iz skoposti, pač pa ker ga je podedoval od očeta. Bil mu je drag spomin. S tem plugom se je navadil orati. Pogosto se je spomnil tega ali onega nauka, ki ga mu je oče dal, ko sta orala. S čemer smo čustveno in miselno povezani, nam je ljubo, čeprav je preprosto. Ali nam ni domača hišica bolj všeč kot mrzla bogataševa palača? S hišico je namreč zvezano naše življenje, mimo palače pa le hodimo. Nič čudnega, če je dobri mož žaloval nad zlomljenim plugom.

*

»Plug se mi je zlomil... Jezus, ali bi mi ga popravil?« S temi besedami je stopil proti večeru v Jezusovo delavnico.

Jezus je pogledal plug.

»Ni vreden popravila. Postal je že trhel in krhek. Ker pa vem, da ti je ljub, ga popravim, a ne za delo, pač pa, da ti ostane za spomin pri hiši.«

Zveselil se je kmet nad to Jezusovo obzirnostjo. Naslednji trenutek pa je pristavil: »Toda...«

Presekal mu je Jezus besedo: »Napravim novega.«

*

Čudil se je kmet, da je s plugom, ki ga je Jezus zelo lično naredil, tako lahko oral. Ledino je oral kot že razorano zemljo, po njivi je pa plug drsel kot ladjica po valovih, kljub temu, da je globoko oral. Ko je žito dozorelo, je zelo bogato obrodilo, tudi stoteren sad. Igrale so kmetu oči od veselja, ko je gledal bogato pšenično klasje, ki se je pripogibalo v gorkih sončnih žarkih.

Pa še več! Poprej je s trudom okopaval trte, ki jih je bil vsadil v mladosti vzdolž njiv, levo in desno. Zdaj je njivo le preoral s plugom, pa je tudi trti zadostovalo. Trte so rodile več in bolj sladkega grozdja. Menil je Manase: »Takega grozdja je gotovo natrgal Jezus, ko je kot oglednik z drugimi vred prišel iz puščave v to deželo, po Mojzesovem naročilu.«

*

»Tvoj plug mi prinaša poseben blagoslov,« je pripovedoval nekega jesenskega popoldneva Manase Jezusu. »Gotovo prosiš Boga, da razliva obilnega blagoslova. Bog te pa tudi rad uslišuje, saj si tako pravičen in svet.«

Jezus je sklenil roke kakor k molitvi in rekel prepričevalno, pa tako otroško čuteče: »Nebeški Oče rosi blagoslov na tvoje delo. Kolikokrat si prinesel k nam darov. Vztrajaj v pravičnosti in dobrodelnosti. Bodi usmiljen. Deležen boš še večjega blagoslova.«

Gospodar je domov grede premišljeval, kako bo mogel imeti še več blagoslova.

*

Manase je prav rad zopet in zopet prinesel še bolj bogate darove Devici Mariji, posebno še ko je Jožef umrl. Jezus namreč ni več delal v delavnici. Saj je učil po sveti deželi in hodil od kraja do kraja ter dobrote delil.

Tik pred zadnjo veliko nočjo je spet stopil v Marijino hišico, bogato oprtan.

»Vsi gremo v Jeruzalem k velikonočnim praznikom. Tam bomo jedli velikonočno jagnje. Tudi Jezus bo tam s svojimi učenci, kot zadnji dve leti. Tu sem prinesel tri merice moke in dvanajst litrov vina. Nekaj prihrani za dom, drugo naj bo za Jezusa in učence, za velikonočno večerjo.«

Devica Marija se mu je komaj zahvalila, zakaj hitro se je obrnil in odšel. Držal se je Jezusovega nauka: »Naj ne ve levica, kaj da desnica.«

*

Bližnja soseda Marta je naprtila na svojega osliča tudi, kar je Devica Marija želela spraviti v Jeruzalem, namreč eno merico moke, ki je držala dvanajst litrov, in vino; oboje dar Manasetov.

Tako je prispela Marija v Jeruzalem v hišo na Sionu, kjer je bila velika dvorana. Ta hiša je bila last staršev Marka, poznejšega evangelista.

Tu je bila Marija dobrodošla. Skrbno je pripravila dvorano za zadnjo večerjo Jezusu in apostolom. Pomagali so ji domači.

Prav tedaj so učenci vprašali Jezusa, bili so že vsi v Betaniji pri Jeruzalemu.

»Kam hočeš, da gremo pripravit velikonočno jagnje?« Jezus je rekel dvema: »Pojdita v mesto in srečal vaju bo človek z vrčem vode. Pojdita za njim, in kjer bo vstopil, recita hišnemu gospodarju: 'Učenik pravi: Kje je moja obednica, kjer bi jedel velikonočno jagnje s svojimi učenci?' Pokazal vama bo veliko obednico, opremljeno in pripravljeno, in ondi nam pripravita.« Šla sta in našla, kot je napovedal Jezus. Bila je prav dvorana v Markovi hiši, kamor je bila prišla Devica Marija.

Pri večerji je Jezus vzel kruh, ga blagoslovil, razlomil in dal svojim učencem: »Vzemite in jejte, to je moje telo, ki se za vas daje; to delajte v moj spomin! Prav tako je vzel tudi kelih, se zahvalil, ga dal učencem in jim rekel: »Pijte iz njega vsi. To je namreč moja kri nove zaveze, ki se za mnoge preliva v odpuščanje grehov. To delajte v moj spomin.«

Ko je Devica Marija to zvedela še tisto noč, je bila vsa vesela. Zahvaljevala je čudovito dobroto božjo. Kako bogato je Bog poplačal kmeta Manaseta. Kruh iz njegove moke in vino je Jezus sprejel, da je postavil zakrament presv. Rešnjega Telesa, sv. mašo, sv. obhajilo. Videla je, kako Bog naša dela, če jih vršimo v ljubezni, dviga nad vsakdanjost, jih pobožanstvi.

*

Ko je Manase po Jezusovem vstajenju vse to zvedel, je bil tako ganjen, da je tisti teden po binkoštih razdelil vse svoje imetje med revеže. Položil ga je v roke Petrove. Sam se je pridružil Jezusovim učencem.

Apostol Peter ga je bil na binkoštni praznik krstil. Ko je pa videl njegovo gorečnost, ga je posvetil v mašnika.

Manase je postal v rokah Jezusovih živi plug. Oral je njive in ledino človeških src, ki so prinašala trideseteren, šestdeseteren in stoteren sad.

S. G.

Na gori Kalvariji je poleg Sina trpela tudi Mati. Zato ima danes žalostna mati Marija svoj oltar v baziliki božjega groba, kot vidimo na priloženi sliki. — Ko letos praznujemo Marijino leto in se spominjamo njene edinstvene odlike, da je bila brez madeža spočeta, ne pozabimo, da je bila tudi trpeča mati, ki nas je s svojim Sinom Jezusom odrešila naših grehov.

Prvi čudež gospoda Cochina

Sredi 18. stoletja se je nahajal med gojenci šole St. Sulpice v Parizu tudi poznejši sloviti Abbè Cochin, že takrat dobro poznan radi svoje velike radodarnosti do ubogih.

Njegov oče, ugleden državni svetnik, mu je dal vsak mesec po dva zlatnika po 20 frankov za manjše osebne stroške. Ta denar je bil takoj izmenjan in je polagoma, toda gotovo izginil v žepih raznih revnih in nesrečnih. Posledica tega je bila, da bogoslovec Cochin že proti polovici meseca ni imel niti stotinke več pri sebi.

Ta dobri teolog je bil tako natančno poznan pri vseh revežih lastnega okraja, da so vsi ob vsakem času prav dobro vedeli, kakšno je trenutno finančno stanje njegovih žepov.

Nekega dne, ki je bil po nesreči že 25. v mesecu, je pri semeniščnih vratih čakala revna žena. Gotovo je morala imeti zelo važne vzroke, da se je obrnila na tega mladeniča ob tako nepravem času, kar se tiče denarnih zadev.

Ko se je Cochin prikazal, je reva takoj skočila k njemu in ga z dvignjenimi rokami zaprosila: »O, dobri gospod Cochin, imejte usmiljenje z menoj; pomagajte mi, za božjo voljo!«

Mladenič ji je priznal, da je popolnoma na suhem.

»Oh,« — je obupno zaklicala žena — »mi smo doma popolnoma zapuščeni. Moj mož je brez dela, moja dva otroka sta smrtno bolna in že dva dni nista dobila niti skorjice kruha!«

Cochin je obstal. »Moj Bog,« je zaklical v zadregi, »kaj naj storim? Zagotavljam vam, moja ljuba žena, da nimam pri sebi niti vinarja več.«

»Ah,« vzklikne nesrečnica in zaječi, da bi se človeku srce trgalo, »nisem pomislila, da smo že proti koncu meseca... Toda kaj to, vi ste že napol svetnik! Sem prav uverjena, da če temeljito preiščete žepe, bo ljubi Bog že poskrbel, da se bo še kaj našlo notri!«

Hudo prevzet od te vztrajne in zaupne prošnje, jo hoče mladenič prepričati o svoji trenutni brezdenarnosti in začne prazniti in obračati vse žepe, o katerih je prav dobro vedel, da so prazni. Toda glej, čudež čudežev! — Komaj je segel z roko v desni hlačni žep, se je zaslišalo nekako žvenketanje denarja. V strahu in presenečenju je privlekel na dan tri srebrnike po pet frankov... Se razume, da jih je takoj stisnil v roke ubogi ženi, katera pa ni bila videti najmanj začudena ali presenečena, da je mogel ta plemeniti mladenič kar tako iz niča napraviti denar.

Gospod Cochin pa ni ostal tako miren, ker mu je naenkrat prišla moč delati čudeže. V veliki zadregi in z glavo polno najrazličnejših misli je celo pozabil, da je bil namenjen obiskati očeta, in je šel naravnost v kapelo Naše ljube Gospe v St. Sulpice, kjer je prebil v molitvi ves ostali čas tega čudovitega dneva.

Zvečer se je vrnil v semenišče. Toda komaj se je prikazal na hodniku, je že od vseh strani zaslišal: »Tukaj je, tukaj je!«

V naslednjem hipu skoči k njemu njegov sobni tovariš in mu pol jezen pol vesel zakliče: »Vendar si prišel, moj dragi, ki si me spravil danes v veliko zadrego. Ti si danes zjutraj zamenjal in oblekel moje hlače in, ker tvoje meni ne gredo prav, sem moral ves dan ostati v sobi.«

»Kako?« vzklikne Cochin v zadregi. »Da sem zamenjal hlače!«

»Je kakor ti pravim in razen tega sem imel v desnem žepu tri popolnoma nove srebrnike po pet frankov.«

Predstavljajte si razočaranje ubogega Cochina! — Vendar je vzel vso stvar od šaljive strani in povedal tovarišu zgodbo z najmanjšimi potankostmi.

Povsod se je zvedelo za to zgodbo in tako je prišla tudi do ušes njegovega očeta.

Stari svétnik ga je poklical k sebi in mu rekel: »Sin moj, s prihodnjim mesecem ti bom dajal dvakrat toliko, da ti ne bo treba delati čudežev s tujim denarjem, marveč z lastnim. Obenem imaš tukaj 15 frankov, katere moraš takoj vrniti tovarišu.«

Abbè Cochin je postal pozneje župnik pri sv. Jakobu in je ostal vse življenje skrben in velikodušen oče ubogih. Ustanovil je l. 1782 bolnišnico v St. Jaques, katera še danes priča o njegovi dejanski ljubezni do bližnjega.

(Iz nemščine prevedel L. R.)

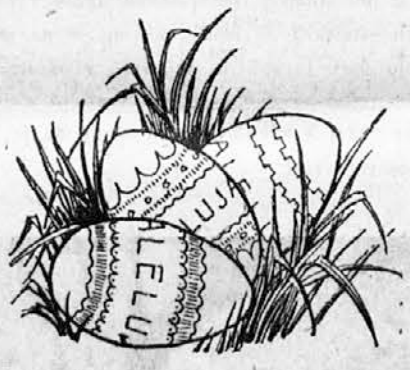

ZA DOBRO VOLJO

K patru Abraham e Sancta Clara je prišla nekoč gospa in se mu pritoževala, da se ne more postiti, ker ima bolan želodec. »Postite se z jezikom,« — odvrne sloveči avstrijski pridigar — »tako bo ljubi Bog zadovoljen in še vaši sosedje bodo imeli marsikaj od tega.«

*

Kmet je obračal seno na travniku. Pride mimo župnik in mu pravi: »No, Jernej, ali ne pridete tudi vi nocoj k pridigi?«

»Gospod župnik,« — odvrne kmet —, »meni se zdi boljše, če tukaj pri senu delam in mislim na pridigo, kakor da bi pri pridigi sedel in mislil na seno.«

Ko je zazvonilo poldne, se je spomnil, da ni še nič jedel. Saj ni bil lačen, grenkoba v njegovem srcu ga je popolnoma prepojila. Stopil je navzdol po strmem klancu in si v zakotni gostilni naročil vina. Pil ga je počasi, kot da pije zdravilo, ki bi pregnalo grenkobo iz srca in težke misli iz glave. Pa jih ni. Še vino je imelo pelinov okus in z vsakim požirkom je vsrkaval vase novo bolečino.

Potem je taval po mestu do večera. Če je zagledal znance v daljavi, se jim je ognil, trpkemu očitku v srcu pa ni mogel ubežati.

Andrej sam ni vedel, kdaj se je znašel na Beli cesti, ki je vodila v Barkovlje. Celi dan ga je skozi skrbi in žalost spremljala misel, ki se je spreminjala v vedno močnješo silo. Sedaj ga je zajela popolnoma, ni se ji mogel več ustavljati, pa četudi bi ga na domačem pragu čakala smrt.

Prešel je svetilnik zmage, še ozrl se ni navzgor, kakor da bi se bal, da mu mogočni angel vrhu kupole z dvignjenim mečem zaustavi pot. Potem se je oddahnil in postal. Tam med zelenjem se je belil njegov dom. Tiho in pokojno je ždel v soteski, večerna zarja je bila razlita čezenj. Andrej je stal in ga gledal, nagledal bi se ga ne nikoli. Spodaj v vasi in po vseh gričih naokoli so se počasi prižigale luči. Na vzhodu je zažarelo mesto, njegov sij se je odražal v morju, še zvezde so obledele nad njim.

Vlegel se je v travo pod cesto. Ure so počasi drsele na polnoč. Vonj travnatih rož in razcvetlih dreves ga je opajal do bolečin. Spodaj v grmovju se je oglasil kos, murni v travi so mu drugovali.

Luči po hišah so ugašale. Tudi v njegovi je bilo že temno. Že davno je odbila polnoč, ko je Andrej vstal. Bil je zbit in utrujen, kakor da je pravkar vstal od težke bolezni.

Šel je naprej po cesti, mimo znamenja, ob poti, ki je vodila strmo v hrib, mimo starega kamnoloma. Neštetokrat je že hodil po tej cesti v snegu in viharju, v burji in dežju, ponoči in podnevi. A še nikoli se mu ni zdela tako težka kot to noč.

— To je moja poslednja pot — je z žalostjo in gnevom v srcu pomislil — že jutri se bodo vse vezi pretrgale, ostali bodo le spomini na življenje, ki je bilo in se ne povrne več nikdar.

Počasi in previdno je stopal navzdol po kamnitih stopnicah do železnih vrat. Bila so na stežaj odprta, kakor bi ga čakala. Kot tat se je splazil na dvorišče in obstal na koncu z razbijajočim srcem. Dih tople domačnosti mu je zavel nasproti. Zadišale so glicinije in sveže zelenje dreves. Tiha in vsa bela je stala pred njim njegova hiša kakor kraljična v mesečini. Zelena okna so bila zaprta, za njimi so stanovali tuji ljudje. Še je stala kamnita miza sredi dvorišča — tam na koncu je razločil vrv gugalnice, kakor da so jo zapustili njegovi otroci in utrujeni od igranja in vriskanja celega dne pospali zgoraj v izbah.

Andrej je s trpečim pogledom objemal vse in se ni mogel odločiti, da bi šel. Sedel bi h kamniti mizi, položil razbeljeno čelo na mrzli kamen in se razjokal kot otrok. Pa ni smel. Kot tujec je stal na svoji zemlji in kradel poslednje spomine nanjo. Mehko božajoče je njegova roka drsela ob vogalu hiše navzdol in obstala nad raskavim podnožjem pri oknu.

Potem je šel navzdol po stopnicah, ki so vodila na vrt. Lenčkina roka ga je nekoč negovala, da je bil lep kot njeno dekliško srce. Sedaj je na njem rasel le plevel, Lenčka je predaleč, da bi ga izrula...

Andrej je hodil dalje po svoji domačiji in zemlja mu je govorila kot živo srce, tožila mu in ga klicala in ga s sleherno bilko vedno tesneje priklepala nase. Zaželel si je, da bi ga cvetoče veje dreves tako tesno objele, da bi umrl v njihovem objemu in tako umiril za vedno v sebi obupni klic domače zemlje.

Spodaj ob potoku je obstal. Prijeten blad ga je osvežil in monotono šumenje vode mu je vlilo kapljo tolažbe v razbolelo srce. Tam za potokom so stale njegove njive. Mehke gredice so ob tem času čakale prve setve. Sedaj je le trda in shojena zemlja nemo obtoževala sedanje gospodarje.

Andrej je po kamnitih stopnicah stopil v svoj vinograd, v tisti košček svoje zemlje najbolj ljubljene in najbolj negovane, katero je nosil v svojem srcu kot svetlo podobo in ki mu je dajala moči v dolgih letih grenke tujine.

Utrujen in upognjen kot starec je hodil Andrej skozi brajde trt. Sveži poganjki so se v mesečini svetili kot svila. Andrej jih je božal, kot da boža svoje otroke, po licih so mu kapljale solze.

»Trtice moje, ne bom vas več negoval, tujcu boste pokorne, njegovo nenasitno žejo boste napajale. Zame ostane le pelin...«

Prišel je do konca vinograda. Tam je stala visoka groblja kamenja, porasla čez in čez z robidovjem in pelinom. Njegov rezki duh se je Andreju vsesal v telo, da je še v ustih čutil njegov grenki okus.

— To je sedaj tvoje življenje, ruševine porastle z robidovjem in pelinom... —

Odmaknil je bodeče grmičje in se vsedel na kamen, utrujen in izmučen do smrti. Tu bi zaspal in bi se ne zbudil več...

Mogočna luč, raz svetilnik zmage je v presledkih razsvetljevala okolico. Svetli pramen je prihajal do njega, ga za hip oslepil, nato počasi odplaval dalje kakor bolečina, ki za hip popusti, da se potem s podvojeno močjo povrne.

Na nasprotnem bregu je stal njegov dom, kot začaran in zasanjan sredi noči. Nad njim so mirno in pokojno čule svetle zvezde.

*

Andrej se je čudil, da je vse poteklo tako naglo brez velikih besed in brez hrupa. Samo podpisal je in znova se je znašel na ulici. V rokah je tiščal denar. Pekel ga je kot Judeža trideset srebrnikov... Zagnal bi ga po kamnitem tlaku ulice, da bi ga veter raztepel na vse strani.

Z naglimi koraki je stopal proti kolodvoru. Tam je kupil listek in roke so mu ostale prazne. Oddahnil se je, kakor da bi se rešil krivičnega denarja.

Potem je poiskal vlak za v Italijo, sedel v najtemnejši kot, naslonil glavo na trdo leseno ozadje in zaprl oči, da bi ne videl ne slišal nič več.

Bitka za Dien Bien Fu

Že mesec dni divja v Indokini bitka za utrjeno postojanko Dien Bien Fu, ki je branijo francoske in vietnamske čete pod poveljstvom hrabrega polkovnika De Castriesa. To bitko, ki se vrši z največjo srditostjo, primerjajo mnogim znanim trdovratnim bojem za Verdun v prvi svetovni vojni.

Dien Bien Fu je neki večji kraj v zapadnem Tonkinu. Vietnamske in laoške čete so ga zasedle v preteklem novembru po uspelem napadu s padalskimi četami. Ker razpolaga kraj z dvema letališčema, ga je vrhovni francoski gen. Navarre dal preurediti v utrjeno postojanko, da bi imel v njem nekako oporišče za obrambo Laosa. Ta postojanka je komunističnim Hočiminhovim četam, ker jih ovira na njihovem pohodu proti jugu, precej na poti. Komunistične čete bi se te utrjene postojanke sicer lahko izognile ter jo pustile ob strani, toda komunistični general Džap ni mogel prezreti važnosti te postojanke, kajti iz te postojanke bi francoske čete prekinile lahko njegove zveze z zaledjem ter s tem onemogočile vso njegovo vojno oskrbo.

To je eden izmed glavnih razlogov, zakaj se je gen. Džap odločil za obleganje te trdnjave in zakaj žrtvuje toliko svojih ljudi, da bi zavzel to utrjeno postojanko. To je tem bolj čudno, ker so se komunistični gverilci izogibali do zadnjega vsakemu boju na odprtem polju ter napadali francoske čete na znani partizanski način zdaj tu zdaj tam in seveda le takrat, ko so bili v premoči in gotovi uspeha. To dosedanjo taktiko, ki je prizadela francoskim, vietnamskim in laoškim četam velike izgube, so indokitajski komunisti pri Dien Bien Fuju popolnoma spremenili.

To spremembo dosedanje taktike pripisujejo vojaški opazovalci dejstvu, da dobivajo Hočiminhove čete po ukinitvi korejskih sovražnosti iz sosednje komunistične Kitajske vse obilnejšo pomoč. Na to dejstvo je opozoril tudi ameriški zunanji minister Foster Dulles, ki je pred ameriško poslansko zbornico poudaril, da je poslala komunistična Kitajska zadnje čase Hočiminhovim četam poleg običajne pomoči v topništvu, municiji in vojaški opremi tudi veliko število protiletalskih topov z radarsko napravo. Istega, to je kitajskega izvora je tudi telefonska mreža, ki so jo razpletli okoli Dien Bien Fuja in ki jo upravlja kitajsko osebje. Nadalje je polovica šoferjev kakih tisoč kamionov, ki so povečali zadnje čase komunistične preskrbovalne kolone, kitajskega porekla. Poleg tega je kitajski general Ličenhu nastanjen pri glavnem štabu gen. Džapa z določeno nalogo, da vodi številne kitajske tehnične in vojaške izvedence, ki stoje ob strani Hočiminhovim četam. Francoski krogi so priznali, da so Dullesove navedbe o kitajski pomoči indokitajskim komunističnim četam popolnoma resnične in da se Dulles ni poslužil niti vseh novic, ki jih je imel na razpolago.

Francoski diplomatski krogi trdijo tudi, da kitajska pomoč ni tako nesebična, kot bi utegnil kdo misliti, ker je moral Hočiminh baje obljubiti, da bo odstopil Kitajcem pravico do nekaterih indokitajskih pristanišč, podobno kot so odstopili svoječasno Kitajci Rusom pristanišči Dairen in Port Artur.

Kako se bo boj za Dien Bien Fu končal, je težko predvidevati. Francoske in vietnamske čete so napade 44.000 Hočiminhovih čet do sedaj hrabro in uspešno odbijale, toda gen. Džap bo dobil, če jih medtem že ni dobil, kakih 20.000 novih čet, ki jih bo vrgel v boj. Vendar tudi v slučaju, da bi trdnjava padla, ne bo ta zmaga komunistom v vojaškem oziru veliko pomagala. V kratkem se bo pričela namreč v Indokini doba monsumov in velikih poplav, ko postanejo vojne operacije večjega obsega nemogoče. Če je torej imel gen. Džap namen zavzeti trdnjavo ter potem nadaljevati osvojevanje Laosa, se mu je ta namera vsaj za sedaj popolnoma ponesrečila.

Tako sodijo vojaški krogi in njih mnenje odgovarja najbrže tudi resnici, toda indokitajskim komunistom ne gre samo za vojaški, ampak tudi za politični uspeh, ki bi ga s to zmago radi dosegli. Z osvojitvijo Dien Bien Fuja bi Hočiminh svoj položaj na ženevski konferenci nedvomno utrdil, obenem pa bi padec trdnjave vplival porazno na Francijo, kjer sta zbornica in javno mnenje nadaljevanju vojne v Indokini vedno bolj nasprotna. Padec Dien Bien Fuja bi utegnil spraviti v krizo sedanjo francosko vlado ter dati povod za sestavitev nove vlade s sodelovanjem socialistov, ki zahtevajo konec indokitajske vojne. Večina Francozov ne skriva svoje želje, da bi prišlo v Indokini kmalu do premirja in do sklenitve miru, seveda pod pogoji, ki bi bili častni za Francijo in ki bi tudi trem indokitajskim državam zagotovile samostojnost. Toda ravno padec Dien Bien Fuja bi nepopustljivost Hočiminha še bolj utrdil ter možnost častnega sporazuma še bolj oddaljil. Zato je nedvomno zelo važno, da vztrajajo hrabri branilci Dien Bien Fuja še kak teden, to je do začetka deževne dobe, ki bo gen. Džapa prisilila, da bo opustil obleganje.

IZ BUENOS AIRESA

Posebno pomemben dogodek za slovenske izseljence je odločba sv. stolice, po kateri sta imenovana č. g. Anton Orehar in Jože Jurak za slovenske dušne pastirje v Argentini. To je silno važno za duhovno oskrbo rojakov v tej deželi, kjer škofje kar nič radi ne upoštevajo priseljencev in njihovih duhovnih potreb.

V Lanusu slovenska vas pridno napreduje. Odbor za pota je postavil skoro 1000 m pločnika, da imajo sedaj ljudje lep prehod v času grdega blata.

Cerkev sv. Jožefa nam postaja vsak dan bolj simpatična. Za sv. Jožefa je bila letos lepo ometana, pobeljena in poslikana. Dobila je nov oltar in spovednico in nov križev pot. Slovenci smo kupili 2 postaji. Je krasno delo v lesorezu po vzorcu nemškega mojstra Fudela.

Mladina slovenske vasi raste in dela. Našteli so, da je sedaj v Lanusu 120 otrok pod 14 letom. Drobiža in drobižka, da je veselje. Sedaj imamo že tudi otroški pevski zbor. Vse petje vodi Mirko Špacapan, ki je doma iz Mirna, in se lahko pohvalimo, da je morda ni cerkve, vsaj v soseščini ne, kjer bi bilo toliko petja, slovenskega in kasteljanskega, kot ga je pri sv. Jožefu. In vse to je delo organista Mirka Špacapana in vse to dela za Bog plačaj! Prav zaradi petja pa je cerkvica vsako nedeljo pri vseh mašah nabita.

Sedaj smo v postnem času. Toda tukaj je za te ljudi to čas pustnih maškar. Še sedaj ni konec pustnih plesov.

Učinek atomske bombe se čuti tudi tukaj in sicer v tem, da je zadnje leto vremenski položaj čisto spremenjen. Nikdar prej ni minilo poletje brez suše. V tem času ni minil nikdar teden brez izdatnega deževja.

To menda že veste, da je rojak Dinko Bertoncelj v argentinski ekspediciji na Himalajo. Sploh so se slovenski planinci zelo uveljavili v Argentini; na žalost smo imeli letos tudi svojo žrtev, ki jo je gora požrla, to je Pangerc Tonček, ki se je smrtno ponesrečil v strahotnih stenah zahodnega Paina ob Mageljanovem prelivu.

Za SKD v Gorici se tudi živo zanimamo, toda denarja ni za vse, ker tudi v Lanusu začenjamo misliti na slovenski dom in v centru B. Airesa bo treba tudi kaj napraviti in poleg tega so še razne druge dajatve. V Argentini zares plačamo silno visok kulturni davek.

Naj pristavim še velikonočna voščila vsem rojakom.

B. Aires, 2. aprila 1954.

Janez Hladnik

Slovenski slovstveniki na znamkah

Slovenci imamo zelo razvito slovstvo. Večina Slovencev pozna svoje pesnike in pisatelje, če ne po delih, po raznih člankih, ki jih objavlja slovensko časopisje od časa do časa ali pa ob priliki raznih obletnic. Tudi na filatelističnem področju bi si lahko napravili zbirko naših umetnikov peresa, a število teh je še vedno majhno.

V Jugoslaviji do danes niso še izdali večje serije s slikami raznih umetnikov, ki naj bi izšle ob eni ali drugi priliki. Veliko število drugih držav pa to dela. Za primer nam lahko služi Italija, kjer je že veliko število pisateljev, pesnikov, glasbenikov, slikarjev, kiparjev, znanstvenikov in drugih slavnih mož upodobljenih na znamkah. Tako v predvojni kot v sedanji Jugoslaviji pa posvečajo večjo skrb znamkam, ki jih izdajajo na čast raznim trenutnim prireditvam. Na čast večjega števila umetnikov sta bili do sedaj izdani samo dve seriji. Leta 1951 je jugoslovanska poštna uprava dala v promet serijo treh znamk na čast velikim kulturnim obletnicam.

Najstarejši slovenski slovstvenik upodobljen na znamki je obenem naš prvi slovstvenik, to je Primož Trubar. Znamka je zelo uspela in je tiskana v bakrotisku. Napis na njej se glasi »Slovenska knjiga — Primož Trubar — 1551-1951«. V sredini znamke pa je upodobljen sam Primož Trubar, ki drži v roki svojo prvo knjigo.

Drugi pomembni slovenski slovstvenik na znamki je Valentin Vodnik. Najvažnejši naš pesnik, dr. France Prešeren pa je bil dosedaj na znamkah najbolj počaščen. Pred tremi leti, ko je ves slovenski narod obhajal stoletnico pesnikove smrti, so izdali posebne serije treh znamk, na katerih je upodobljen naš Prešeren po znanem Jančevem oljnatem portretu.

Zvezo s slovenskim slovstvom imajo še Srb Vuk Štefanovič Karadžič in djakovski škof Josip Juraj Strossmajer, eden izmed ustanoviteljev Jugoslovanske akademije v Zagrebu. Njegov portret vidimo na znamki za 5 din. iz londonske serije in na znamki iz serije, ki je bila izdana leta 1948 ob 80-letnici ustanovitve Jugoslovanske akademije.

Če hočemo omeniti še ostale kulturne umetnike, ki so upodobljeni na znamkah, obrnimo naš pogled na Petroviča Njegoša, ki je doslej najbolj »filatelistično« upodobljen izmed velemož. Njegov portret vidimo na znamki iz Londona iz leta 1943, na znamkah državice Črna gora med to vojno, na znamki iz leta 1947 in na znamki iz leta 1951. Leta 1948 so bili upodobljeni tudi prvi tajnik Jugoslovanske akademije Djuro Daničič in predsednik Franjo Rački. Leta 1951 pa sta dobila svoje častno mesto Marko Marulič in car Dušan.

To bi bil pregled slovenskega slovstva na znamkah.

(Naš tednik, 1953, št. 50)

IZ JUGOSLAVIJE

ALOJZIJ PERNE

Kot smo že zadnjič omenili je bil Alojzij Perne aretiran na Jesenicah po agentih UDBE, ko je šel s skupino Avstrijcev na smučarske tekme v Planico.

Imenovani je begunec od leta 1945, ter se je kasneje poročil s Korošico, avstrijsko državljanko, ter je tako tudi on postal avstrijski državljan. Sedaj so ga pridržali v UDBI-nih zaporih. Zaradi tega dogodka je avstrijsko časopisje zagnalo velik vik in krik ter so Pernetov slučaj obravnavali celo v koroškem deželnem zboru, česar so se titovci prestrašili, predvsem zato, ker se bliža tujska sezona, in so obljubili avstrijskemu veleposlaniku v Beogradu, da bodo gospoda Perneta postavili na avstrijsko mejo.

TITO SE VABI V SEVERNO AMERIKO

Dosedanji veleposlanik v USA Popovič je bil odpoklican v domovino, na njegovo mesto pa je bil poslan Leo Mates. Ko so ga ob prihodu obkolili časnikarji, če nosi s sabo kakšno posebno Titovo sporočilo, je rekel, da mu je naročil Tito, da bi bil on pripravljen obiskati ZDA, če bi ga vlada povabila.

Amerikanci pa so rekli, da zaenkrat ne vidijo še nikake potrebe, da bi Tita vabili, da jih obišče.

IZNEVERILI SO SE »LJUDSKI VLADI«

Pretekli teden je samo v Trst pribežalo 31 beguncev iz Jugoslavije. Pet od teh je prekoračilo mejo po morju z barko, drugi pa po suhem. V Italijo pa je pribežalo 12 beguncev. Tudi od teh jih je pribežalo nekaj s slabimi čolni ter so res veliko tvegali pri prekoračenju Jadranskega morja. Skupaj je minuli teden pribežalo v Trst in Italijo 43 beguncev.

ZANIMIVOSTI

Smrt P. Pija Parscha

V Kiosterneuburgu pri Dunaju je umrl pater Pij Parsch, ki je zelo poznan po svojih liturgičnih spisih. On je poživil liturgično življenje ne le v Avstriji, marveč po vsem svetu. Njegove knjige so prevedene v več jezikov.

Radijski valovi, ki so potrebovali do zemlje sto milijonov let

Ali je v vesoljstvu še eno vsemirje, ki ga je mogoče videti z radijskim teleskopom prav tako jasno, kot da bi ga gledali v navadnem teleskopu? To je nedavno vprašal na sestanku Britanskega združenja za napredek znanosti zbrane strokovnjake Appleton, eden največjih fizikov sveta. Govoril je o radijskih valovih, ki so bili sprejeti izven našega vsemirja in ki so potrebovali za pot do naše zemlje 100 milijonov let. Ugotovili so, da so vsi pomembnejši viri radijskih valov v ozvezdju Laboda in Kasiopeje. V obeh primerih so odkrili vidne predmete na nebesnem zemljevidu. Znanstvenik se vprašuje: »Ali so radijske zvezde še vedno temne in so zato nova vrsta predmetov v vsemirju? Če ta domneva drži, imamo torej dvojno vsemirje, ki ga je mogoče videti z radijskimi teleskopi prav tako dobro kot z navadnimi.« Z računi so ugotovili, da so potovali ti radijski valovi od ozvezdja Laboda do zemlje sto milijonov let. Dva nova angleška radijska teleskopa sta dala po natančni opredelitvi smeri radijskih valov povsem nove rezultate.

Svojevrsten pisalni stroj

Abeceda, ki so jo pred 3000 leti začeli uporabljati, ne ustreza potrebam hitrega zapisovanja izgovorjenih besed. Stenografija pomeni sicer že precejšnji napredek, vendar ne popolnoma zadovoljivega. Razen tega se mora človek leta in leta učiti in vaditi v stenografiji, če se je hoče posluževati.

Pred kratkim pa je švicarski inženir Dreyfus-Graf izdelal aparat, ki avtomatično zapisuje vse, kar človek vanj govori ali diktira, to je, neposredno spreminja besedo v pisane znake — v črke.

Raziskovanja fonetikov, znanstvenikov, ki se ukvarjajo z raziskovanjem glasovnih elementov človeške govorice, so pokazala, da so vsi svetovni jeziki sestavljeni iz kombinacije največ 60 različnih glasovnih znakov ali fonemov. Medtem, ko govorimo, prihaja iz naših ust 12 fonemov v sekundi, kar pa nihče ne bi mogel z abecednimi znaki zapisati.

Naprava inženirja Dreyfus-Grafa sprejema foneme z mikrofonom, nakar jih ojača in spremeni v električne nihaje. Posebna naprava analizira in razčlenjuje vsako posamezno oscilacijo ter jo spreminja v poseben električni impulz, ki požene avtomatični pisalni stroj, ki zapisuje ustrezne črke.

Naprava zabeleži najhitrejšo človeško govorico in jo je mogoče porabiti za vse jezike. Piše pa fonetično, kar je zelo nerodno na primer za angleščino, francoščino itd., ker besed ne pišejo tako kakor izgovarjajo.

Naprava ima pa še neko pomanjkljivost, med posamezne besede ne postavlja razmakov, niti vejic, pik itd.

Elektrika iz atomske energije

Dr. Morvin Kelly, predsednik družbe »Bell Telephone Laboratories«, izjavlja, da je prepričan, da bodo v desetih letih proizvajali v trgovskem obsegu električni tok iz atomske energije. Dr. Kelly dostavlja, da bodo najprej uporabljali tako elektriciteto v Arktiki, v nekaterih delih Azije in sploh na področjih, ki nimajo goriv ali je pa oskrbovanje z njimi težavno.

Ameriški turisti v Evropi

V letu 1953 so ameriški turisti potrošili v Evropi 1,077.000 dolarjev in so bili s tem najvažnejši vir dolarskih dohodkov za to celino. Po drugi svetovni vojni so pa ameriški potniki izdali v tujih deželah skupno več kot 6 milijard dolarjev.

Cenijo, da je lani potovalo s parniki 899.461 potnikov iz ZDA v tuje dežele, z letali pa 313.858.

Za letošnje poletje pričakujejo enako velik naval ameriških turistov v Evropo, pri čemer bo igralo veliko vlogo tudi marijansko leto.

Potniška letala „Comet“ vzeta iz prometa

Po zadnji nesreči letala vrste »Comet«, ki je strmoglavilo pri Stromboliju v Tirensko morje, in ki je že tretja te vrste v zadnjih mesecih, je družba teh letal vzela iz prometa vsa letala »Comet«. Izpostavila jih bo natančnejšim in najmodernejšim preizkusom, da ugotovi vzroke teh skrivnostnih nesreč. Menijo namreč, po ostankih ponesrečenih letal, in po žrtvah, ki se jih je posrečilo zaslediti, da so letala v zraku nenadoma eksplodirala in so potniki bili mrtvi še preden so padli v morje. Za preizkus letal so se ponudili prostovoljni piloti.

VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE ŽELI
VSEM ČLANOM IN PRIJATELJEM
SLOVENSKA PROSVETA V TRSTU

Katoliški mladini na Primorskem!

Slovenski fantje in možje, zbrani na sestanku mladinskega odseka SLS v Argentini vam pošiljajo iskrene in bratske pozdrave, želeč vam obilo božjega blagoslova pri delu in srečne velikonočne praznike.

Za navzoče:
A. HORVAT

S TRŽAŠKEGA

Marijanišče na Opčinah

Vesele in srečne velikonočne praznike si vsi ljudje želijo v teh dneh, ko se vsak dober kristjan na vabilo svete matere Cerkve spominja skrivnosti Kristusovega trpljenja, smrti na križu in vstajenja!

Srečne in blagoslovljene velikonočne praznike voščijo gojenci Marijanišča skupaj z vodstvom, vsem znancem, predvsem pa onim osebam, ki so na katerikoli način prispevale za nastanek in obstoj zavoda samega. Priznati moramo, da so nas nekateri prispevki naravnost presenetili. Samo človek, ki je razumel pomen vzgojnega mladinskega zavoda, si zna toliko odtrgati. Na žalost je bilo teh prispevkov malo, želeli bi, da bi se njih število povečalo in tako bi mogla ta važna ustanova napredovati ter se širiti.

Zanimalo vas bo gotovo, kako bodo gojenci preživeli praznike. Prav je, da se vam odgovori.

Da bi ti milostipolni dnevi ne šli kar tako mimo, se hočejo gojenci nanje lepo pripraviti. Najlepša priprava na to so duhovne vaje; imeli jih bodo v onih dneh, ko obhajamo spomin na Jezusa osamljenega na Oljski gori. Umaknejo se v samoto, da globlje spoznajo same sebe in se obenem tesneje združijo s trpečim Zveličarjem.

Počitnice se bodo pričele na veliki četrtek popoldne.

Ker bodo ti dnevi dnevi molitve, zagotavljamo vsem dobrotnikom in prijateljem zavoda, da se jih bodo ob tej priliki naši gojenci še posebno spomnili.

Vstali Zveličar naj da pobudo in zgled naši mladini, da bo znala vstati s Kristusom iz groba greha ter pričeti novo življenje!

*

PRISPEVKI ZA MARIJANIŠČE

Slovenska Marijina družba iz Trsta 10.000 lir.

Bog plačaj!

Marijini dnevi pri Sv. Ivanu

Tudi pri nas smo jih obhajali od tihe do oljčne nedelje. Marija, katere kip smo pobožno častili sredi cerkve, nam je govorila po treh oznanjevalcih blagovesti, to so bili preč. gg. Savelj CM, Zorko in Janežič. Slovenske pobožnosti so se vršile iste dneve in vzporedno z italijanskimi pobožnostmi. Zdi se, da je prav ta lepa medsebojna strpnost in obzirnost vernikov obeh narodnosti napravila prav lep vtis na

prebivalstvo in morebiti priklicala poseben božji blagoslov. Ni bilo pričakovati, da bodo misijonski zvonovi priklicali vso množico svetoivanskega, pretežno delavskega predmestja, toda udeležba je bila večja kot doslej pri katerikoli duhovni obnovi. Posebno ganljiva je bila sveta maša z obhajilom za bolnike, ki jih je prepeljal v cerkev Rdeči križ in druga vozila. Višek je dosegel sveti misijon v četrtek zvečer pri križevem potu po ulicah. Ko je zadonela po zvočniku božja beseda in se je Marija prikazala sredi svojega ljudstva, obdana od pevajoče množice, so se odpirala okna vsepovsod. Preč. gg. govornikom in vsem blagim ter požrtvovalnim sodelavcem in posebno sodelavkam naj obilno povrneta dobri Bog in nebeška Mati! Naj bi bili ti dnevi začetek verskega prerojenja naše župnije!

Slovenski dijaki iz Trsta

vabijo vse prijatelje mladine na predstavo veseloigre

»VESELI DAN ALI MATIČEK SE ŽENI«

Igro je napisal prvi slovenski dramatik Tomaž Linhart

Režira prof. Jože Peterlin
Glasba prof. Pavel Mercù

Prva predstava bo v dvorani na KONTOVELU na velikonočno nedeljo ob 18. uri, druga na OPČINAH v Prosvetnem domu na velikonočni ponedeljek ob 16.30 uri. Od srca se boste nasmejali! Ne zamudite lepega prazniškega razvedrila!

Bazovica

Marijin teden je za nami, a spomin nanj je v naših dušah. Seme, ki so ga božji sejalci vsejali v naša srca, je ostalo v nas kljub mrzli burji. Tako upamo, saj smo veliko molili. Da bi le obrodilo dober sad.

Večne resnice sta nam oznanjala g. Stanko Janežič in g. Stanko Zorko. Da bi jih slišali tudi tisti, ki v cerkev ne morejo ali ne marajo iz hiš, so jih zvočniki na visokem zvoniku oddajali na vse strani. Nekaterim gotovo to ni všeč, češ da ni v skladu z resnobo cerkve. Mišljenje, da mora Cerkev delovati samo v okviru božjega hrama, je napačno. Kakor je božji Učenik povsod sejal božjo resnico, tako jo sme tudi Cerkev. Če satan vpije na ves glas in se poslužuje vseh sredstev, mislimo, da imamo mi katoličani pravico in dolžnost izrabiti vsa dovoljena in poštena sredstva za širjenje resnice.

Med tednom smo imeli kar tri primerne filme. Prvi je bil: Bog potrebuje ljudi (za rešenje ljudi). Film — francoski — je vzbudil veliko kritike po vsem svetu in je bil nagrajen na mednarodnem festivalu v Benetkah. Žal se je tega filma udeležilo le malo ljudi. Vzroke je iskati morda v lepem vremenu in v vitljaku, ki se je te dni naselil pri nas, a verjetno tudi v neki čudni bojazljivosti pred verskimi filmi. Današnji človek se hoče pri filmu samo zabavati, ne mara pa pridig in vznemirjenja vesti. Zanimivo pa je, da je bilo več moških kot žensk! Nasprotno pa je bilo z drugim filmom »Jutri je drugi dan«: veliko žensk in malo moških! Ta film je brez dvoma več povedal kot vsak stanovski govor. Če bi matere znale spremljati svoje otroke v mladostni dobi in če bi vladala ljubezen namesto grde sebičnosti, bi na svetu ne bilo toliko samomorov in sličnih tragedij. To je hotel film povedati.

Marijin teden je zaključil preč. g. kanonik Janko Kramarič, ki je jedrnato govoril o temi »Evharistija in Marija — naše rešenje«.

S krasnim in ganljivim filmom »Tajnost iz Fatime« smo kronali naše Marijine dneve.

SLOVENSKI ODER V TRSTU
vabi v nedeljo 25. aprila na B. Šulinov:

KRST PRI SAVICI

Začetek ob 17. uri v dvorani Avditorija ZVU v ulici Teatro Romano.
Vstopnice dobite v trgovini Lupše in pri naših poverjenikih.

Gropada-Padriče

Od tihe do cvetne nedelje so se pri nas vršili Marijini večeri. Vodil jih je č. g. Angel Kosmač. Kdor le malo čuti do Marije, se je rad udeležil teh večerov in je odhajal domov prepričan, da imamo katoličani v Mariji mogočno sredstvo za rešenje iz težkih razmer.

V »Glasu« smo čitali, kako lepo vpliva ljudsko petje na vernike. Če še kdo o tem dvomi, naj k nam pride in zginil mu bo vsak dvom.

Odkar imamo v Gropadi »botre zvonove«, je v naši cerkvici več novih stvari, ki lepo pričajo o ljubezni botrov do hiše božje. Tako smo ob zaključku Marijinih večerov blagoslovili kip Srca Jezusovega, dar istih dobrih oseb.

Prihodnji slovenski večer v Trstu bo v četrtek 22. aprila ob 19. uri v Marijinem domu v ulici Risorta 3. Vabljeni!

Gročana

MARIJINI VEČERI V KLETI

Bralci se temu gotovo čudijo, a mi se prav nič, ker smo imeli vtis, da smo v pravi cerkvi, pri našem sv. Tomažu onstran meje. Marijini večeri so se pri nas zelo posrečili. Novo klet pri Lecinnih smo lepo osnažili, okrasili in postavili v njej oltar. Vsa vas se je tu zbirala. Častiti g. dr. Škerl je predaval ob skioptičnih slikah, č. g. Albin Germek pa pridigal. Tako po domače in prisrčno nam je govoril, da nas je vse spravil v veselo razpoloženje in nas takorekoč prisilil hoditi vsak večer k govorom. Zaključili smo s sveto mašo in skupnim obhajilom v isti kleti. Odkar smo bili odtrgani od naše župne cerkve zaradi razmejitve, nismo še doživeli tako lepih ur kakor te dni. Nestrpno pričakujemo dneva, ko bomo stopili v novo cerkev, ki jo ZVU za nas zida na Pesku. Tedaj pa gotovo pridite k nam!

Marijin teden pri Novem sv. Antonu v Trstu

OD VELIKONOČNE DO BELE NEDELJE

OD 18. DO 25. APRILA 1954

ZAČETEK s slovensko službo božjo na *Veliko noč* zjutraj ob 7. uri, zvečer govor ob 8.15.

VELIKI PONEDELJEK sv. maša in govor zjutraj ob 7. uri, zvečer ob 8. uri rožni venec, nato govor.

VSE DRUGE DNI zjutraj ob 6. uri sv. maša in ob 6.30 govor; zvečer ob 8. uri rožni venec, nato govor in blagoslov.

NA BELO NEDELJO zjutraj ob 7. uri sv. maša, govor, sv. obhajilo, zvečer ob 8. uri zaključni govor.

ZA ŽENE bodo govori v torek, sredo, četrtek in petek ob 4. uri popoldne v dvorani v III. nadstropju nad zakristijo.

SPOVEDOVANJE bo ves čas duhovne obnove:

ZJUTRAJ od 6. do 8. ure,

POPOLDNE od 6. do 8. ure.

Vsa druga potrebna pojasnila bodo sproti dali misijonarji.

Duhovno obnovo bodo vodili preč. gg.:

p. dr. ODILON MEKINDA, O. Cap.,
LUDOVIK ŠAVELJ, CM,
JOŽE VIDMAR.

Marija vabi vse brez razlike. Njena edina želja je, da bi vsi našli pot rešitve, ki ni v nikomer drugem, kakor v njenem božjem Sinu.

Draga

SV. MAŠA V GOSTILNI

Naša cerkev sv. Elija je v coni B, vas pa v coni A. Najbližja cerkev je bazoviška, a do nje je precej dolga pot. Marijin teden smo zato kar po domače obhajali — v gostilni. Na oljčno nedeljo pa smo v istem lokalu prisostvovali sv. maši. Že v tretjič se pri nas sv. maša daruje v gostilni. Dvakrat je maševal policijski župnik msgr. Novak, tokrat pa bazoviški župnik. Ko bo na Pesku dograjena cerkev Brezmadežne, bomo tja gor hodili, seveda gostilne ne bomo zapustili.

Zahvala

Slov. Vincencijeva konferenca v Trstu se iskreno zahvaljuje družinam iz Mačkovelj, ki so tako velikodušno darovale oljke za oljčno nedeljo.

Hvala tudi vsem tistim, ki so na oljčno nedeljo darovali za uboge!

Odbor Slov. Vinc. konfer.

Proslava S. Kosovela in S. Vuka v Trstu

V soboto 10. t. m. se nam je prvič predstavil s širšo kulturno prireditvijo v Avditoriju ZVU naš slovenski akademski klub »Jadran« in sicer s proslavo ob petdesetletnici smrti Srečka Kosovela in desetletnici smrti Stanka Vuka.

O človeku in pesniku Srečku Kosovelu je govoril književnik Alojz Rebula. Lik pesnika našega Krasa je podal s svojimi toplimi besedami in z izbranimi citati ter ga označil kot vrhunski pojav v našem umetniškem ustvarjanju.

O Stanku Vuku kot človeku in njegovih pesniških ustvaritvah je govoril književnik Boris Pahor. Poudaril je, da združitev obeh pesnikov v eno proslavo ni ravno zaradi slučajne sočasnosti datumov, temveč, ker sta oba sinova našega skalnega Krasa ter glasnika skoro iste žalostne dobe naše narodne zgodovine. Po orisu S. Vuka z literarne in narodne strani je poudaril premalo zanimanje naše javnosti za naše velike kulturnike in narodne glasnike ter za kulturno dejavnost sploh, kar je dejansko pričala udeležba slovenske javnosti na tej proslavi.

Preostali del proslave so izpolnile pevske in recitacijske točke. Mezzosopranistka Justina Vugova ob klavirski spremljavi Marte Vugove je lepo dovršeno zapela tri pesmi, od teh dve na Kosovelovo besedilo. Akademiki Vera Čokova, Adrijana Gorkičeva, Mirko Bizjak, Joško Gerdol, Aldo Štefančič, Mitja Škrinjar in Saša Kosovel so nastopili z vrsto recitacij izbranih Kosovelovih in Vukovih pesmi in sestavkov. Prisostvovali smo tudi recitaciji Vukovega scenarija »Rrdečkasta prst« z vložki Kosovelovih in Vukovih pesmi ob spremljavi skioptičnih slik. Vendar pa scenarij ni dosegel svojega vrhunca radi pretihega podajanja recitacij. Posebno so ugajale Kosovelove »Gorečke« v dovršenem podajanju akademika Joška Gerdola.

V glavnem lahko rečemo, da je proslava dobro uspela, le škoda, da sta odpadli dve pevski točki. V ostalem pa gre akademikom vsa pohvala za pripravo proslave, kajti oni so edini v Trstu, ki so se na širši in javnejši način spomnili na letošnji, za Primorce vsekakor važni obletnici. Zato jih pozivamo naj le nadaljujejo svojo pot, pot naše zdrave kulture.

Uspela zapora tržaških podjetij

Napovedana zapora tržaških podjetij, ki se je vršila v petek 9. aprila, je popolnoma uspela. Koliko uspehov pa bo dosegla, je težje povedati. Ob 13. uri omenjenega dne so se zaprli roleji 13.000 trgovin, ki zaposlujejo nad 25.000 oseb. Zlasti se je zapora poznala zvečer, ko so bila vsa okna zatemnjena in brez neonske razsvetljave. Popoldne so delavci ladjedelnice Sv. Marka in Tovarne strojev ponovno demonstrirali po tržaških ulicah proti suspendiranju delavcev in krčenju dela v obratih CRDA.

De Castrov naslednik

Po De Castrovem odstopu je italijanska vlada imenovala novega političnega svetovalca pri ZVU in sicer profesionalnega diplomata in opolnomočnega ministra Cristofera Francassija. Rojen je bil leta 1900 v Rimu, diplomatsko službo je začel leta 1923. Služboval je v Franciji, Ženevi in kot diplomatski svetovalec v Londonu, Madridu in Parizu. Po vojni je postal ravnatelj splošnih zadev na zunanjem ministrstvu. Od leta 1947 do leta 1953 je bil poslanik v Kairu in v Južni Afriki.

Otvoritev nove šole v Šempolaju

Dne 8. aprila so v Šempolaju slovesno otvorili novo šolsko poslopje, ki bo sprejelo v svoje učilnice 43 učencev. Devinsko-nabrežinski župan Terčon je ob navzočnosti občinskih svetovalcev, učiteljev in učencev in tudi domačinov imel otvoritveni govor, nakar je č. gospod dekan Štanta blagoslovil poslopje in imel tudi priložnostni govor. Poslopje je bilo zgrajeno v okviru gospodarskega načrta za STO in so za gradnjo in opremo uporabili 18,200.000 lir. V spodnjih prostorih bodo pozneje uredili tudi javno kopališče.

Z GORIŠKEGA

Obvestilo deportirancem

Osebe, ki so bile za časa vojne deportirane v Nemčijo, naj se za pojasnila glede odškodnine obrnejo na naslov: Consolato generale della Repubblica tedesca dell'Ovest — Milano.

Brezmadežna

Igra o Brezmadežni, ki so jo igrale dekleta Mar. družbe v Gorici na tiho nedeljo, se ponovi na belo nedeljo 25. aprila ob 4,30.

Devica Marija v Dolu

Minulo nedeljo je bila pri nas slovesnost blagoslovitve novih zvonov. Vasice, ki so pred vojno spadale pod Opatje selo, a so po vojni ostale pod Italijo, sestavljajo novo duhovnijo posvečeno Brezmadežnemu Srcu Marijinemu. Tu se vrši redno župnijsko življenje — seveda le v zasilnih okoliščinah. Kot nekdanji sestavni del opajske fare, kateri sta med vojno bila odvzeta dva zvona, je duhovnija Dol sedaj dobila te zvonove vrnjene. Blagoslovitev je izvršil škofijski gospod kancler dr. Klinec, ki je v lepem nagovoru čestital Doljanom k veselemu prazniku in jih vzpodbujal, da naj za gotovo uresničijo še drugo svojo zamisel: v Marijinem letu postaviti skromno cerkev v čast Brezmadežnemu Srcu Marijinemu. Sveta Ciril in Metod, na katerih imena sta zvona »krščena«, pa naj naše ljudstvo kliče k vztrajnemu delu za pošteno življenje po krščanskih izročilih svetih bratov.

Jazbine

Eno samo veselo novico imamo: da dobimo meseca maja nove zvonove. Pa še to veselje bo brž zagrenjeno, ker zvonov ne bo kam obesiti, ker ni cerkve ne zvonika.

Povzemimo naš položaj, da boste vedeli, kakšne rožice nam cvetejo: Vode imamo, kar se je ob dežju iz cestnih jarkov nateče v mlake in vodnjake; ponoči je svetlo, kadar luna sveti; po hišah poje še petrolej in karbid, čeprav je komaj kak streljaj ali kilometer do električnega omrežja. — Pošto še vedno dobivamo po enkrat na teden iz Moše. Božjo službo imamo še vedno v (sedaj potlakani in poslikani) *kleti;* šolo v isti hiši v I. nadstropju: dohod po razpadajočih lesenih stopnicah (že druge v takem stanju, ker se pač močijo); pokopališča ni; pač pa se je odprla gostilna blizu mesta določenega za novo cerkev.

Zadeva cerkve in farovža se tudi vleče v nedogled. Govori in piše se o bajé nakazanih treh milijonih, ki pa bodo na razpolago šele, ko škofija poskrbi za razliko 6-7 milijonov, ki so potrebni za izvedbo načrta: cerkvica — dvoranica — stanovanjce za duhovnika, vse v isti stavbi.

Veselo Veliko noč,

POLNO MIRU IN BOŽJEGA BLAGOSLOVA, ŽELI VSEM DOBROTNIKOM IN PRIJATELJEM ZAVODA TER STARŠEM GOJENCEV

VODSTVO SLOV. ALOJZIJEVIŠČA

LISTNICA UPRAVE

Te dni smo vsem razprodajalcem odposlali račune za prvo tromesečje. Lepo prosimo vse prizadete, da nam te račune čimprej poravnajo. Od točnega plačevanja je odvisen obstoj našega lista.

Odgovorni urednik: *Stanko Stanič*
Tiska tiskarna Budin v Gorici

ZAHVALA

Prisrčno se zahvaljujemo vsem, ki so nam stali ob strani z izrazi sočustvovanja ob bridki izgubi naše drage

EME NANUT

POR. DOLES

Posebno se zahvaljujemo čč. duhovščini, slovenskim srednjim šolam v Gorici in vsem drugim darovalcem cvetja. Pokojnico priporočamo v molitev.

Štandrež-Gorica, 12. aprila 1954.

Družina DOLES

OBVESTILO

TVRDKA G. KERŽE

TRST, Piazza San Giovanni št. 1 - Telefon 35-019

ki obstoja in deluje nepretrgoma že 88 let v solidnem in neumornem delu, je na željo svojih cenjenih odjemalcev

USTANOVILA

oddelek za izvoz darilnih paketov z raznovrstnim blagom

za Jugoslavijo in ostale države, ki že deluje v polnem obsegu.

Vsi, ki niste bili do danes obveščeni o našem novem poslovanju in želite svojim sorodnikom in prijateljem pokloniti kakršnokoli darilo, kakor: živila, tekstilno blago, radiosprejemnike, glasbila, pisalne, šivalne ali pralne stroje, električne sesalce za prah, električne hladilnike - Frigideires, štedilnike na drva, plin ali elektriko, nerjaveč namizni pribor, porcelan, bicikle, motoscooters itd, itd., Vas vljudno vabimo, da se zglasite osebno ali pismeno pri nas na zgornjen naslovu.

Postreženi boste točno, po konkurenčnih cenah in s kvalitetnim blagom!

Iz rimskega parlamenta

V rimskem parlamentu so razpravljali v preteklem tednu o raznih proračunih. Senat in zbornica sta sprejela tudi nujnostni predlog, da se izplača državnim nastavljencem predujem na povišanje plač. Ta predujem, ki znaša polovico trinajste plače, se te dni izplačuje.

V torek preteklega tedna je predložila vlada poslanski zbornici zakonski načrt o evropski obrambni pogodbi. Vlada ni zahtevala za sprejetje tega zakona nujnostnega postopka, vendar je upanje, da bo ta zakon še pred poletnimi parlamentarnimi počitnicami sprejet. Komunisti in Nennijevi socialisti bodo, kakor obljubljajo, napeli vse sile, da bi potrditev tega zakona onemogočili ali vsaj kolikor mogoče dolgo zadržali. O zadržanju monarhistov in neofašistov napram temu zakonu pa ni še nobene jasnosti. Monarhisti bi najbrže ne bili nasprotni potrditvi evropskega obrambnega pakta, toda zadnje čase so nekam užaljeni, ker je senat razveljavil izvolitev njihovega voditelja senatorja Ahila Laura. Ta je namreč, kakor znano, župan neapeljskega mesta. Volilni zakon pa pravi, da ne more noben župan glavnega mesta kake province biti izvoljen za poslanca ali senatorja, ako ni vsaj tri mesece prej odložil svoje županske službe. Senator Lauro ni izgubil torej svojega mandata na podlagi kakih političnih spletk, ampak izključno iz pravnih vidikov. Poleg tega ni monarhistična stranka pri tem prav nič oškodovana, kajti župana Laura bo nadomestil v senatu, kakor je v volilnem zakonu predvideno, monarhistični kandidat, ki je dobil pri volitvah največ glasov, in ta je v tem slučaju bivši poslanik Raffaele Guariglia.

Tudi o zadržanju neofašistov glede evropske obrambne skupnosti ni padla še zadnja beseda. Kot pretirani nacionalisti bodo neofašisti najbrže zahtevali povezavo potrditve evropskega obrambnega pakta z rešitvijo tržaškega vprašanja. Scelbova vlada te povezave ne zahteva, vendar so njeni predstavniki že večkrat izrazili, da bi rešitev tržaškega vprašanja potrditev evropske obrambne pogodbe zelo olajšala. Na vsak način bo boj za evropsko obrambno skupnost v rimskem parlamentu zelo hud ter ni izključeno, da se bodo združile vse opozicijske stranke v boju zoper potrditev evropske obrambne skupnosti.

Zadnjo soboto se je pripetil v zbornici dogodek, ki je dvignil mnogo hrupa. Pri glasovanju o finančnem proračunu so našli na tleh in nedaleč od volilne žare sedem belih kroglic, ki so povzročile, da finančni proračun ni dobil predpisane večine glasov. Zaradi onih sedmih belih kroglic je bilo glasovanje neveljavno in zato bi se moralo takoj ponoviti, toda medtem je mnogo poslancev zapustilo zbornico ter se odpeljalo domov na težko pričakovane velikonočne počitnice. Ker ni bilo v zbornici predpisanega števila poslancev, se glasovanje o finančnem proračunu ni moglo ponoviti. Preložili so to glasovanje za dva dni, medtem pa so pozvali vse poslance, da se morajo vrniti v Rim ter se udeležiti ponovnega glasovanja. To so poslanci tudi storili in finančni proračun je bil v ponedeljek v redu sprejet.

Darovi za sklad L. Kemperla

I. E. 5000 lir. — *Bod povrni!*

Za SLOVENSKO ALOJZIJEVIŠČE

G. Milost, Solkansko polje 5000; M. Leban ob obletnici pok. matere 1000; N. N. iz Trsta 3200; Karolina Debenjak iz Milana 500; preč. g. Ivan Baloh, zlatomašnik, iz Brescie 10.000; Milka Marinič, Milan 500 lir.

Vsem velikodušnim dobrotnikom iskren: Bog povrni!

Za SLOVENSKO SIROTIŠČE

Podjetje N. N. - Gorica 15.000; M. O. - Gorica 3000; Milka Marinič - Milan 500; N. N. - Milan 500 lir.

Srčna hvala!

NAROČITE SE VSI NA LEPO KULTURNO REVIJO PRIMORSKIH IN KOROŠKIH SLOVENCEV:

„VERA IN DOM“

V njej najdete članke, povesti, črtice, pesmi, prosvetni obzornik, gospodinjske nasvete, razgovore s čitatelji, uganke, kotiček za smeh itd.
Cena ene številke samo: 60 lir — 10 številk letno: 600 lir. — Naročila sprejemajo dušni pastirji.
V VSAKO SLOVENSKO DRUŽINO MESEČNIK »V E R A I N D O M«!